

Nr. 24

ACGI

14. JUUNIL 1924.

A. Stieren.

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUS

HIND 40 MARKA

TALLINNA EESTI KIRJAST.-ÜHISUSE

kirjastusel ilmunud

RAAMATUTE NIMEKIRI

- Käskivi.** Novellid. Adson, A. Hind 85 m.
- Taavet Soovere elu ja surm.** Romaan. Mait Metsanurk. Hind 120 mk.
- Saatuse tujud.** Jutud Vene-Austria võitlustest Karpaatides. J. Mändmets. Hind 130 mk.
- Pois ja liblikas.** Novellid. A. H. Tamm-saare. Hind 100 mk.
- Teekond Hispaania.** Reisikirjeldus. Friedebert Tuglas. Hind 200 mk.
- Pärisosa.** Luuletustekogu. Marie Under. Hind 85 mk.
- Nipet-Näpet.** Legendid, anektoodid ja tõeljuhtumised. A. Jürgenstein. H. 50 m.
- Vähkmann ja Ko.** Fõljetonistlik romaan. O. Luts. Hind 100 mk.
- Tiibuse Jaak Tiibuse kirjavahetus.** I ja II jagu. Ajaloolised humoreskid. A. Kitzberg. I jagu — hind 60 mk., II j. hind 150 mk.
- Tiibuse Mari ajalikud laulud.** Ajaloolised humoreskid, A. Kitzberg. H. 35 m.
- Eesti iseseisvuse teel.** I. Vene revolutsioonist Eesti vabadussõjani. Ülevaade 1917. ja 1918. a. sündmustest. A. Tammann. Hind 160 mk.
- Minu mälestused.** Adm. Joh. Pitka memuaarid. Hind 225 mk.
- Sõda Landesvehriga.** J. Poopuu. H. 100 m.
- Au langenule.** Luuletused vabadussõja kangelastele. Aks. Kallas. Hind 200 m.
- Elu mäng.** Jutustus Eesti vabadussõjast. Mihkel Läll. Hind 90 mk.
- Ahvide kasvandik.** Juhtumuste romaan. Ed. R. Burroughs. Inglise keelest L. L. Hind 200 mk.
- Kadunud mees.** Ülipõnev romaan. Inglise keelest L. L. Hind 160 mk.
- Lottev Koit.** Romaan Ameerika dollarite-maalt. Jack London. Inglise keelest H. M. Hind 200 mk.
- Malailaste laev.** Romaan. Clark Russell. Inglise keelest. Hind 150 mk.
- Julge Mäng.** Kriminaalromaan. R. Augustin Freeman. Hind 80 mk.
- Punased lõunast.** F. Grass. Hind 60 m.
- Psühkoloogia põhjooned.** I osa. Dr. H. Höffding. Tõlkinud K. Freiman. Hind 130 mk.
- Valitud Eesti rahvalaulud.** Antoloogia, eessõnaga rahvaluule üle. A. Saareste. Hind 130 mk.
- Kodumaal rännates II.** Piirisääre-Endla-Neeruti-Haapsalu. G. Vilberg. Hind 100 m.
- Kasvatuse radadel.** Kasvatuse õpetus. C. H. Niggol. Hind 630 mk.

A./S. „TEGUR“

põllutööriistade- ja masinavabrik, Tartus,

Holmi tän. nr. 2-10. Telefon nr. 17.
Telegr.-aadress: „TEGUR“ Tartus.

**Valmistab ja parandab
kõiksugu põllutööriistu ja
masinaid.**

**Teeb igasugu luksepa-,
sepa-, treimis-, fisléri-,
maalri- ja valamistöid.**

**Tarvitajad, nõudke
„TEGURI“
tehases valmistatud saadusi!**

Tallinna Linnapank

Talinnas, Mundi tän. nr. 2.

Telefonid: Juhatus: 19-30.
Äriruum: 3-13.
Aidad: 7-48.

Võtab raha hoiule ja maksab $7\frac{1}{2}$ — 12% aastas.
Toimetab kõiki pangaoperatsioone sise- ja
väljamaal.

Võtab kaupu hoiule oma aitadesse sadamas ja
kesklinnas ja annab nende vastu laene.

Tartu Ühispank

Rüütli tän. nr. 4, kõnetraat 141.

Võtab raha hoiule ajakohase protsendiga,
annab laenusid välja ja toimetab kõiki
pangaoperatsioone.

Tartu Lõõstuse Pank

Tartus, Jaani tän. 24.

Postkast nr. 145. * Telegraafi aadress: „DogeBank“. * Telefon nr. 655.

Toimetab rahasaadetusi kõikidesse kohtadesse sise- ja väljamaal, ka Wenemaal.

Ostab ja müüb kulda, hõbedat ja välisvaluutat puhtas rahas ja tšekkides. Hoiusummad tähtajalised ja jookswal arvel. Akreditiivid. Inkasso ja muud pangaooperatsioonid.

EESTI LAENU- JA HOIU-ÜHISUS

TARTUS, Suurturg nr. 14, oma majas

Telefon nr. 177.

Äritunnid kella 10—2-ni

Kõige vanem EESTI rahaasutus

Asutatud 1902. aastal

Ühisus annab laenusid, võtab vekslid, veokirju ja muid dokumente sissenõudmiseks; saadab raha teistesse linnadesse
j. n. e., j. n. e.

Ühisus võtab raha hoiule

tähtaegade, kuude ja päevade peale ja maksab ajakohast protsenti.

Põllumasinate osade keskladu

«AKRA»

Omanik A. Ruuben

Tartus, Riia tän., postijaamas,

telefon 2-70,

soovitab oma ladust kõige soodsamate hindadega ja maksutingimistega viljanitjate ja rohunitjate kõiksugu süsteemi osasid

Deeringi

Herkules

Massey Harris

V. Voodi

Beermani

Milwaukee

Osborne

Delm jne.

Vedruákete, kultivaatorite, rehade, atrade ja rehepeksumasinate osasid.
Täielik masinate kordaseadmine.

Osa-ühisus

«Linda»

Kohvik

Tartus Suurturg 2

Telefon 4-83.

Eesti seltskonna

parem

kohtamispaik

Alati saadaval

kõiksugu

kondiitrisaadusi

Tellimised

täidetakse korralikult.

Kondiitri-äri ja restoraan

E. Wattmann

Tartus, Lossi tän. 1.

Telef. 7-72.

Valmistab maitserikkalt kõik-
suguseid kondiitritöid.

Restoraanis

alati saadaval külmad ja
soojad suupisted.

Puhas ja korralik teenimine.

Soovitame oma suurest valikust:

Aknaklaasi / Ehitusnaelu / Uksehingi, -lukke ja käeraudu / Aknahingi, kremone, -haake, -nurgaraudu / Pliiitsid, nende uksi, praeahjusid, ahjuuksi ja -siibreid / Värnitsat, kriiti, värvi, -mulda

Tsink-
Vask-
Raud-
Tsingitud
Tinutatud
Kuivatuse-
Vasktorusid, -latte

plekki

Teras-
Raud-
Vask- } traati

Kivilõhkumise)
Sepa-)

Kalaga

(Rootsi)
Igasuguseid puure

Päitse-
Looma-
Trenki-
Kõietamise

haamreid

peitlid
hõõvliraudu
saage

ette

Traatvõrke
Kivipuuriterasid
Labidaid

Maa kaevamise)
Sõnniku } harke

Aiarehasid
Kärneri nuge ja -käärisid

Schmürigel)
Gotlandi } käiasid

Masinarihmu, rihmarattaid / Tinaploomme, inglistina / Piima transportkannusid
Priimuseid / Kardina-stangesid vasest / Reformvoodid, reformvoodi põhjasid, madratsid / Mööblivedrusid, mereheina / Laua- ja detsimaalkaalusid, kaalupomme
Email- ja igasugu majapidamiskaupa

Hinnad kaubaväärtusele vastavad

K.-m. V. HANSON & V. KALJOT

Telefon nr. 4-16

Tartus, Aleksandri tän. nr. 1

Telefon nr. 4-16

H. LELL & Ko.

Lina-, vilja- ja seemnekontor
ja

1. Tartu valtsidega püüiveski

TARTUS, Riia tänav nr. 73-77. Kõnetraat 125.

Suurel määral lina ja linaseemnete
sisseostmine ja väljamaale eksport.

Ladud: Elvas, Pukas, Kallastel, Ninal, Me-
hikoormas ja Räpinas.

Püüiveski

kõige uuema sisseade läbi võimalik kõrges headuses püieldada, selle tõttu alati ladus
saada kõrges headuses nisu- ja rukkipüüli.

Valtside rihveldamise sisseseade.

Ed. TÖNISSON, Tallinnas

Kuninga t. 9. Kõnetr. 3-66 ja 23-51.

Vilditööstus

soovitab

en gros **viltsaapaid** en detail
nahkadega ja ilma

— **toakingi** —
meestele, naistele ja lastele

— **tehnulist vilti** —
rangi- ja sadulavilti.

Harjatööstus

asut. 1870. aastal

soovitab

en gros **kevadiseks hooajaks** en detail

— **pintsleid** —

— **harju** —

jalamate ja kurikaid.

Hinnad võistlemata odavad.

Knorri

Kaerajahu (Knorr's Hafermehl) punastes pakkides
Kaerafelbed (Knorr's Haferflocken) kollastes pakkides
Kaerafangud (Knorr's Hafergrütze) pruunides pakkides
Riisijahu (Knorr's Reismehl) sinistes pakkides
Tapioka (Knorr's Tapioca) kollastes pakkides
Maisijahu (Knorr's Maismehl) helepruunides pakkides

on tuntud kui **kergeid seedivad, maitsvad ja toitvad ained** lastele, haigetele, verevaestele ja kõhuhäigetele. Knorri kaup on ainult ¼- ja ½-kilolistes pakkides. Iga paki peal on sõna «**KNORR**» ja tarvitamise juhatus

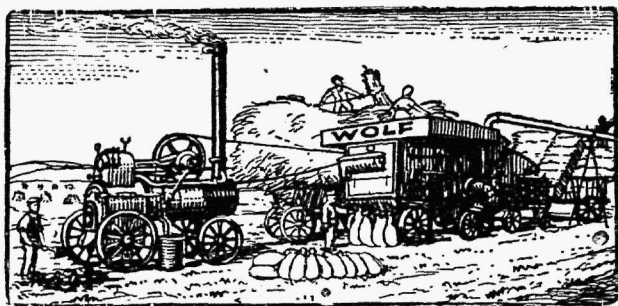
Saadaval igas paremas koloniaaläris.

ESITAJAD: **HALLMANN, STEINBERG & Ko.**
TALLINN, Vana Posti tänn. 11., tel. 12-78

AKTSIA-SELTS

V. SCHNEIDER & Co

Tallinnas, Estoonia puiestee 19.

R. Wolf'i
**lokomobiilide ja
 rehepekumasinade**
 peaesitaja.

Suur ladu kõiksugu põllutööriistu ja
-masinaid Ameerika, Rootsi ja teistest
vabrikutest.

- - - Suur valik - - -

raua- ja puutööstuse- masinaid.

!! Võistlemata odavad hinnad !!**Alaline ladu:**

rauda, terast, plekki, katuse-
 ja seinapappi ja tõrva; kõik-
 sugu raua- ja teraskaupu, ehi-
 tusmaterjaale, käsitööriistu,
 masinarihmu, õlisid jne.

Sahaterad, naelad ja vankriassid valmistatakse oma vabrikus
Telliskivi tän. nr. 33.

Kaupmeestele kasulik kaubaostukoht!Kaupmeestele kasulik kaubaostukoht!

Telegrammide aadress: Walschneider — Tallinn.

Kõnetraadid: kauplus — 4-01, kontor — 18-42,
 tehnikaosakond A — 26-34, tehnikaosakond B — 26-34,
 vabrik — 4-02.

A.-S. Tallinna laevaühisus.

PEAKONTOR:

Tallinn, Meripuistee nr. 5
Telefonid 10-93, 9-52. Tel.-aadr.:
«LAEVANDUS TALLINN».

LAEVAOMANIKUD JA LAEVAAGENDID

Telegr.-koodid: SCOTT'S CODE 10th Ed.,
Watkins 1904. A. B. C. 5th Ed.

OSAKONNAD:

Pärnus, Baltiskis ja Narvas.

LAEVATARBEAINETE KAUPlus JA LADU, LAEVALATERNATE JA PLOK- KIDE EKSPORT:

Tallinn, Sadama tän. 3 Telefon 5-39.

LAEVAPARANDUSTÖÖKOJAD:

S. Batarei tän. nr. 18 Telefon 10-80.

**KIRJANDUSE,
KUNSTI JA
KULTUURI
AJAKIRI**

**TOIMETAJA
ED. HUBEL
VÄLJAANDJA
TALL. EESTI
KIRJ.-ÜHISUS**

ILMUB IGA NÄDAL

II AASTAKÄIK

**TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, PIKK TÄNAV 2
TOIMETAJA KÕNETUNNID ÄRIPÄEVIL 1-2**

MAJANDUS JA KÕLBLUS.

Majandus on loodusliste ja sotsiaalsete, ühiskondlike tingimustega seotud. Viimased on peaaesjalikult eetilist, kõlblist laadi, sest siin on inimestevaheliste suhetega tegemist; neis suhetes kõneleb aga alati meie kõlbline teadvus kaasa. Seda peab majandus arvesse võtma ja sellest küljest tõmmatud piirid tähele panema, kui kahju ei taha kannatada.

Kuigi kõlblist momenti keegi majandusteadlane rahvamajanduses tähtsusetuks ei pea ja kui ka seda iga korralik inimene majanduslikes elus põhimõtteliselt tunnustab, katsutakse sellest praktilises tegevuses mööda hiilida.

Tegeliku majanduselu seisukohalt vaadates leitakse kõlblus ainult takistuseks olevat, mida kõrvaldada tuleb. Eks tunne iga rahalainaja asutus, et seaduses määratud protsendi norm teda takistab suuremat kasu saamast. Niisama sooviks enamasti iga äriees, et tal võimalus oleks suurt kasu võtta, hoolimata sellest, kuidas tarvitaja kalli hinna all kannatab! Nõndasamuti kui majandus katsub igasugu tehnilisi takistusi võita, on tal tendents kõlblisi kitsendusi „äri“ laiendamises kaotada. Sest majanduste juhtiv põhimõte on: võimalikult väheste kuludega võimalikult palju tagajärgi saavutada, kasu saada.

Meie näeme, et iga ajajärgu majanduses seda põhimõtet katsutakse maksma panna, ilma et inimese-õigusi arvesse tahetaks võtta. Alati on aga ärkam osa seltskonnast selle vastu seisnud, et „orjade mässusid“ ära hoida, mida ajalugu vähe ei tunne. Juba puhtpraktilised kaalumised ei luba, et üht osa inimestest ainult produktsiooni abinõuna ära tarvita-takse. Sellepärast astub kultuurmail riik ettevõtja ja töövõtja vahekorra reguleerimisele,

mitte ligemisarmastusest, vaid kogu rahva huvides.

Kapitalisti ülesanne on saaduste valmistamist tehniliselt nii otstarbekohaselt sisse seada, et kapitaal võimalikult kõrgeid protsente annaks.

Uuemate majandusteadlaste vaadete järele on siin lähtekohaks kapitaal. Seda näitavad kõige selgemini uuemal ajal aktsiaühisused. Siin on ettevõtja iga üksik aktsionäär oma aktsia läbi. Ta on ainult oma raha läbi ettevõt-tega seotud. Teda ei huvitagi see produkt, mis tema raha eest valmistatakse, teda ei huvita isegi ettevõtte, vaid aktsia dividend. Siin on ettevõtte teenijad ja töölised otsukohe kapitaali teenistuses, s. o. asja, mitte inimese teenistuses. Sellepärast nimeab Sombart sarnast majanduskorda „saaduste valmistamise, produktsiooni asjastumiseks“.

Mitte ainult praktikas ei ole majandusele piiramatut vabadust nõutud, vaid isegi majandusteaduse teooria voolude poolt. Kõige kaugemale on selles asjas „Manchesteri kool“ läinud. Praegu peetakse „manchesterlaste“ õpetust juba äravõidetuks ja kõrvaleheidetuks. Tegelik elu on tema kõlblimatust tõestanud. Läänud aastasaja esimesel poolel ja hiljemini, kuni kaheksakümnendate aastateni, oli kapitaliline majandus Inglismaal, Prantsusmaal ja Saksamaal riigi vahelesegamisest peaaegu täiesti vaba. Puudus sotsiaalne seadusandlus. Kapitaal võis majanduses piiramatult teugtseda, produktsioonil ei olnud mingisuguseid kitsendusi. Varsti hakkasid aga need, kellel rahva huvid üldiselt silmas, tähele panema, et see kuldne vabadus hädaohtlikuks võib saada. Tööline oli sunnitud vabrikus 14—18 tundi töö-

tama ja äärmiselt viletsalt elama. — See ähvardas rahva tervist. Peale selle oli laste ja naiste töö piiramatult lubatud. See oli rahva tervisele veel hädaohtlikum. Et tööjõudu masinate tarvitamisele võtmise järele küllalt oli, siis oli tööliste palk äärmiselt madal, nii et sellest üks inimene hädavaevalt elu sees sai hoida. Tööline ei jõudnud perekonda toita, naine ja lapsed pidid töötama.

Ametlikud uurimisdokumendid toleaeagsete tööolude üle räägivad palju kurvemat keelt kui Marxi ja Engelsi kirjatööd. Ei olnud ime, et too aeg ja tolle aja olud Marxi õpetuse — sotsialismi — tekitasid ja ennustused, et töörahva seisukord järjest viletsamaks läheb, kuni sotsiaalne revolutsioon tuleb.

Agaga ka puhtmajanduslikult ei ole see piiramatult vaba majandus kasulik. Just produktioonile, saaduste valmistamisele enesele ei olnud kasulik töölisi äärmiselt viletsas seisukorras pidada. Tööline on tarvitaja ja et töörahva klass arvurikas, ei ole ükskõik, kas ta ostujõuline on või mitte. Riidevabrikandile, näit. ei ole majanduslikult ükskõik, kas kümned ja sajad tuhanded räbalates käivad või enestele korralikud riided jõuavad muretseda.

Produtseerimisel ei olnud piirisid ega kitsendusi, tööjõudu võis nõnda eksploateerida, kuidas seda turg lubas — tagajärjeks olid aga seisumäänud tarbeainete ladud. Puudus tarvitaja, õigem. puudus ostujõuline tarvitaja.

Tulid suured kriisid, pankrotid ja seisakud. Marx hakkas neist ennustama üldist kapitalistilise korra suurt kokkulangemist, mis enam kaugel ei pidanud olema.

Läinud aastaaja viimasel veerandil algas Euroopa tähtsamates kultuurriikides majanduslike vabaduse piiramine sotsiaalse seadusandmise läbi. Ja selle läbi on suured ühiskondlikud võitlused paremini ära hoitud kui sõjariistus jõe abil. Euroopa töölised ei usu enam, et pommide ja käsigranaatide abil rohkem võib kätte saada kui parlamentilise võitluse läbi. Inglismaal, kus ühiskondlikud vahekorrad kõige inimlikumalt reguleeritud, kus kõlblust majanduses ja majanduslistes vahekordades ülearuks ei peeta, ei ole kodanikkudel tarvis enamlust karta.

Visalt, aga ikka enam hakatakse kõlblust kõigis majanduslikes vahekorras tarvilikkus tunnustama. Sõja aeg tõi selles asjas küll suure segaduse ja mõjus demoraliseerivalt iseäranis majanduslikes elus. Aga tervenemine on alanud ja lühinägeline, pime saagihimu näib maad andvat kainele rehendamisele. Ja kaugemale vaadates ei näe mitte ükski idealistid, ideoloogid, riigitegelased ja majanduselu juhtijad, vaid ka praktilised majandustegelased, et eetika, kõlblus, majanduselus see alus, ilma milleta ta varem või hiljem katastroofidele viib.

Ainetel — ol.

OTEPÄÄ JA PÜHAJÄRVE MAILT.

JOH. J-RV.

Eesti maastikulise ilu nimikonnas on antud esimene sõna Otepää ja Pühajärve ümbrusele. Ja see on sündinud teadlikult, arvestades maastiku bioloogiliste ja looduslike iseärasustega.

Otepää kõrgendik võtab oma alla võrdlemisi suure maa-ala, mida umbes 25 ruutkilomeetri peale tuleb arvata. Ta ulatab isegi üle Otepää kihelkonna Kanepi, Urvaste ja Sangaste piiridesse. Üldiselt on Otepää kõrgendik siirukujuline ja annab keskmiselt 180-meetrilise mägismaa. Samuti kui Haanja ja Põhja-Tartumaa kõrgendikud (Laiuse j. t.), kannab Otepää kõrgendik moräänmaastiku iseloomu. Kõrgemad tipud Otepää mägestikus on Väike Munamägi (244 m.), Lenardi (215), Megaste (209 m.) ja Harimägi (210 m.). Üksikult ei paku need mäekesed mingisugust erilist „huvi“, küll aga vaadatuna eemalt, eriti Pühajärve veeret. Seal tõuseb suur mägede ja orgude pere, iga-

üks oma erilises kujus ja seisandis. Neid on seal munakujulisi, piklikke, õige teravaid, teatava looma kehale sarnanevaid ning ühe sõnaga igasugu kujus. Mägede vahel sügavalt orges sulisevad selgeveelised allikad, ühinedes sageli suuremaks ojadeks, mis siis pisitilukesi kosekesi sünnitades lähemasse järve voolavad. Mäed on enamasti kõik paksu metsaga kaetud, sageli nimelt segametsaga.

Valged hõbepajud heidavad oma läikivaid värviefekte rohelistele laikudele ning pedajatel on kuldpunased tüved. Niisugune on Otepää kõrgendiku igapäine maal. Kui seista Pühajärve lähedal ja nautida seda suurt kunstisaavutust maalis, võib ka musikaalne närv rahuldust leida. Seda võimaldavad väikesed allikad ja kosekesed koos sulekandjate sinfooniaga.

Nagu juba mainitud, on ümbrus metsarikas. Vaadet Harimäelt takistab tihe metsade siir ja

sama lõbu annab ta ka teistele. Kõige avaram ja tänuhikum vaade avaldub Megaste mäelt, kust isegi kaugemal seisvaid kirikutorne näha võib. Nii paistab kergesti silma Tarvastu, Paisu ja Helme kirik. Kõige õnnetum on uudishimulisele vaatlejale Väike Munamägi, sest et ta sügavas orus seisab. Ka kasvab ta külgedel tihe segamets, mis kõige lähedamagi pilgu kinni haarab. Enesest on mägi ilus. Küljel on kaks sügavat orgu, millised mäe ladvast jalani künivad. Orge kaunistavad väikesed ojakased.

See koht on kõige veetlevam ja meelejäävam.

Ent kõigi kirjeldatud loodussikkude kauni-

kantsilinn jällegi venelaste poolt (Jaroslav). Ent see oli ka venelaste viimane sündmus. Otepää seati uuesti korda, kuid mitte kauaks. Hädaoht lähenes lääne poolt. A. 1208 puhkeb sõda Ugandis ning jällegi saab kannatada Otepää. Selle sõja kestes põletatakse Otepää linn veel mitu korda. Otepää kants oli tol ajal tugevamaist, nagu seda praegugi veel näha võib. Ju-

Vaade V. Munamäele üle Nüpli järve.

duste kõrval ulatub siin palju ehitusi ja paiku mälestusmärkidena kaugele minevikku. Nii on siin olemas kuulnud Otepää kants. Muistne vastupidavam ja kuulsaim kindlustus eestlaste vabadusvõitlustel. Juba eestlaste Läänemere maile asudes räägitakse Otepääst kui tähtsast piirikindlusest Ugandi maakonnas. A. 1116 sattus Otepää linn Vladimir Mstislavi juhatusel venelaste kätte, kust aga hiljem vabanes. Ajalugu kõneleb tollest silmapilgust kui ühest ägedamast Eesti-Vene vahel. Suvel 1192. a. põletati Otepää

vas Hobusemäeks nimetab. See asub Pühajärve lõunakaldal ja ulatub 90 meetri kõrguseni. Nimetuse ta on saanud oma hobusekeha sarnasest kujundist. Mägi on kaetud tiheda segametsaga ja sünnitab järve pool osas järsu kallaku. See on ilusamaks kaldaks Pühajärvel.

Otepää kiriku lähedal asub Otepää (end. Nuustaku) alev. Alev on ehitatud kõrgendikule ja nimelt linnamäe kõrvale, mille tõttu ta õige kaugelt silma paistab. Alevi all orus on väike järveke, mis koos kiriku ja linnamäega kauni

Pühajärv.

Vaade lõunapoolt.

ba väline ehitus ise mõjub massiivilt. Sisemuses on mitmeid võlvialuseid ja käike, mis annavad kujuka pildi tolleaegsest sõja tehnilisest ehituste iseloomust.

Nimetatud linnamäe kõrval esineb veel teine, mida rah-

vaate sünnitab. Maju on alevi õige rohkesti, pealegi võrdlemisi kenu. Tänavsüsteem on siin üba puhtalt läbi viidud ja isegi avar turuplats ei puudu. Peale harilikkude alevi asutuste on

Pühajärv.

Vaade Kolga talu õuest.

Nuustaku alev.

Otepääl realgümnaasium ja haigemaja. Muidugi ei puudu siin ka restoraan. Alev on päevpäevaga kasvamas; juba ulatub elanikkude arv 2000 peale.

Otepäa kõrgendiku ülim looduse võit on Pühajärv. Kuid mitte Pühajärv üksi. Tal on veel palju teisi kaaslasi, nagu näiteks Nüpli-, Kaarna-, Nõuni- ja Neitsijärv. Neist ei kõnele nii palju iludusjumal, kui nimelt muinasjutust. Ja siin on Neitsijärv esimene. Temal puuduvad välise hiilguse kõige viletsamadki vourused. On kaldailt soistunud ning südamesse on kasvunud tihe rohi. Muiste olnud järve asemel sügav org vähe kõrgema künkaga. Sel kingul nutnud hämariku ajal noor neiu igal õhtul oma hääbunud ilu ja au pärast, millised kord keegi petis noormees temalt vägivaldselt röövitud. Tema hinge kurbuses vihanud teda kõik sugulased ja tuttavad ning isegi ta vanemad. Neiu

nutust moodustunud ajaajooksul järv, kus aga nutja ise hukkunud. Sellest siis ka järve nimetus.

Huvitav on siin see, et pea iga järve või mäekese sünnilugu teatava legendiga ühenduses on. Ent

enamasti kõnelevad need legendid või muinasjutud ikkagi õnnetusist, mille ohvriks olnud mõni neiu ehk noormees. Mõnikord aga kõneldakse siin ka mõnest vanasarvikust ehk loomast.

Seesugusest legendist pole puutumatu ka Pühajärvgi, kuid tal on paremaid vourusi, mille juures peatuda.

Pühajärv on oma nimetuse peamiselt oma seisukoha tõttu omanud. Ta on varjatud mägede ja metsadega ning ei paista kaugelt silma. Pühajärv on õieti mingisuguse vaikuse ja pühalikkuse embleem. Eriti tõendub see esimesel pilgul.

Erilise hiilguse annavad järvele (teda kaldailt ümbritsevad segametsade kolonnid, viljapuuaiad, korralikud talud viljapõldudega ning mõningad kingud. Kaugelt ulatuvad vette huvitavkujulised poolsaared majakestega ning nen-

de korralikkude õu - aedadega. Nende kõrval esineb rohkesti saari järves, millistest tähtsam Sõsarsaar. Ühele saartest on ehitatud torniga majake, kus enne kell seisnud. Teatavasti oli see määratud sõitjatele. Praegu on majake tühi

Otepää linnamägi.

Pahemal pool Otepää kirik.

Väike Munamägi Otepää kõrgendikul.

ja hooletusse jäetud. Ent hoone seintel on lugematute turistide monogramme ja nimesid. Leidub neid seal õige mitmekeelseid ja huvitavaid.

Järve veekogu ei eelda enesest midagi. Vesi on madal ja vetikaist roheliseks muutunud. Ka kalarohkus ei lase end kiita. Ent kõik, mida Pühajärv anda võib, on terve ja nooruslik loodusenauding. Ent see on suurem kui muu näiline varandus, see on igavene ilukapitaal.

inestada, kuidas siin üldse põlluharimine võimalik. Eriti paneb see mõtlema seepärast, et põllud kõik hästi väetatud ja korraldatud on. Kõik ümbruses asuvad talud on hästi peetud, ehitused enam-vähem ajakohased ning kari annab jõukusest ja hoolsusest parema tunnistuse. Kuid, et seesugune korrahoid raskustega seotud, selgub alles kohaliku elanikuga pikemasse kõnelusse pääsedes.

Tähendatud maastikulise ilu kõrval esineb aga tuntav maiaanduslik raskendus. Kogu Otepää kõrgendik koosneb hulgast mäeketest ja kinkudest, millele on rajatud põllud.

Kel ise põllutööst vähegi ettekujutust, võib tõesti

—SUURED MANÖÖVRID KEISRI JUURESOLEKUL.

Katkend P. N. KRASNOV'i romaanist. Tõlkinud LP.

Eelolevas kirjelduses näitab P. N. Krasnov, ise vilunud sõjaasjanduse tundja, kuidas tihti tõsised ettevõtted, nagu seda on sõjaväelised manöövrid, tühise tuju tõttu tahtmisega keisrile meeleheaks ilusat pilti pakkuda, nurja aeti. Kui manöövriteks kõik juba kuni viimaste peensuseni valmis oli, tulid sõjaväeosad üle-pea-kaela kokku tõmmata ja neid majesteedi ette tähtsusetule paraadile viia, sest „manöövreid majesteedi juuresolekul ei või nõnda pidada, et majesteet midagi ei näeks.“ Tõlkija.

Suured manöövrid olid väga hästi kavatsitud ja peenelt välja töötatud. Neil oli mõte. Manöövrid pidid näitama, et Peterburile lähedale pääseda on väga raske, et kõigist neist soist, kust ainult kitsakesed teed läbi viisid, raske on läbi pääseda ja et sakslasel ka sarnasel juhtumisel, kui tal peaks korda minema dessanti maale saata, võimatu on Peterburi võtta. Armeekorpus komander, kelle hooleks oli Peterburi kaitsmine, vana Türgi sõja aegne tegelane, ühes oma staabiülemaga, noore kindralstaabi kindraliga, mõtlesid manöövri peenelt läbi ja otsustasid kõik metsateed ja läbikäigud kinni panna, kaardiväele mitte võimalust anda oma jõude arendada, teda suurtükipatareide tule alla viia ja sellega manöövrid pealtvaatajaile, kõrgeile Saksamaa külalistele, näidata, et Vene sõjaväe ülemad sõjakunsti peenelt tunnevad ja et on võimatu Peterburi võita. Kahe väsitava öise marsiga jõudis Põhja väeosa armeekorpus Kolossovi kõrgustikuni ja pidi koidu ajal välja astuma, et kõiki Peterburi juurepääsuteid lõpulikult kinni panna. Ratsavägi oli kuuekümneme versta kauguselt ringi saadetud ja pidi tormiliste pealetungimistega vastasel kõik ühendusteet tema laevastikuga, mida lahes olevana kujutati, ära lõikama.

Manöövrite mõte oli arukate päevakäskude kaudu ja kindralstaabi ohvitseride saatmisega polkudesse kõikidele ohvitseridele ja soldatitele selgeks tehtud, ja iga väsimust unustades püüdis igaüks käske viimse peensuseni täita.

Lähenes lõpuliku kokkupõrke silmapilk. Kella kümne ajaks õhtul olid suure paksu metsa keskel seisvasse üksikusse metsavahi-majakesse kõigi Põhja väeosa polkude adjutantid kokku kutsutud, ja korpuse staabi ohvitserid dikteerisid neile päevakäsu eelseisva lahingu kohta.

Kõrvaltoas rüüpas korpuse komander, tüse kuuekümneme-aastane vanamees, teed; teeklaas

seisis suure Peterburi ümbruse kaardil, mis lauale lahti oli laotatud. Tema staabiülem vaatas käsi hõõrudes veel kord läbi täiendavat selletuskirja lahingu kohta, mille ta polkudesse laialisaatmiseks praegu oli kokku seadnud, selletusega, mis siis oleks, kui lahing oleks päris tõsine.

Vaikne, pime öö oli ümberringi. Vihm, mida kõik need päevad oli sadanud, oli lakanud. Taevast hakkas selgima ja tähed tulid nähtavale.

Vastase poolt tuleval teel kuuldus korrakahe troika kellukeste helinat. Need lähenesid kiiresti. Oli juba kuulda hobuse kapjade plagiinat ja gummirataste omapärast sahinat. Troikad peatusid metsavahi-majakese juures ja keegi küsis kähiseva vanainimese-häälega: „Kas siin on Põhja väeosa staap?“

Korpuse komanderi tuppastus pilk tüse vanamees halli habemega, keisrisaatkonna kübar peas, seljas lai põdranahkne ülekuub peakotiga. Tema järele astus samasugune pilk, moodsalt riietatud kindralstaabi kindral, pikas mustas kuues, õlapaeltega ja hõbedase vööga. Nende järel käis sandarmi alamohvitser helesinises mundris kollaste õlapaeltega. Ta aitas vanamehel suure reisimantli seljast võtta ja läks siis toast välja. Tulija oli vanem vahamees ja riiginõukogu liige, kindraladjutant.

— Missugusse padrikusse teie endid olete peitnud — ütles ta, Põhja väeosa ülemale oma suurt valge kindaga kaetud kätt ulatades.

— Suure vaevaga leidsime teid üles. Kas võiks saada klaasike teed... Noh, kuidas on lugu homsega?

Staabiülem võttis korralikult ümberkirjutatud päevakäsu ja hakkas seda ette lugema, Põhja väeosa ülem näitas vahemehele päevakäsus tähendatud kohta plaanil. Kindraladjutant ei lasknud päevakäsku lõpuni lugeda.

— Lubage, ekstsellents, kas teie selle päevakäsu olete juba polkudesse laiali saatnud?

— Dikteerime adjutantidele ja saadame kohe laiali.

— Katkestage dikteerimine. Tarvis on kogu teistsugune päevakäsk kokku seada.

— Aga, ekstsellents, — ütles Põhja väeosa ülem imestades ja istmelt tõustes.

— Mitte mingisuguseid vasturääkimisi. Mida teie tahate? Kõik läbipääsuteed kinni panna, avada suurtükkitule, kaardiväele mitte võimalust anda metsast lagedale tungida ja tegevust arendada. Teie kihutate ratsaväe diviisi jumal teab

kuhu, kolmekümne versta kaugusele võimatuid teid mööda.

— Aga, ekstsellents, sellega kaitseme ometi Peterburi, — tähendas staabiülem vahele.

— Ah, jätke kõik need akadeemilised kavallused sõjaliste mängude jaoks ringkonnas. Teie unustate, et manöövrid peetakse majesteedi juuresolekul. Keiserlik rong jõuab kell üheksa hommikul Voloskovitsa jaama. Keiserlik majesteet ühes oma kõrgete külalistega läheb sealt ratsa Kolosovo mõisa*), kus ta kõrgustikult manöövrid pealt vaatab. Majesteet keisrinna vaatab manöövrit rõdult. Majesteedi saatkonnale on tellitud mõisaväljale eine kuuesaja inimese jaoks. Samal väljal on junkrute ülendamine ohvitserideks. Teie saate ometi kõigest sellest aru?

— Kuid siiski, mida teie siis minult oieti tahate? — küsis väeosa ülem.

— Manöövrit. Ratsaväe ja jalaväe ilusaid pealetungimisi Kolosovo väljadel, mis manöövrite jaoks nagu otse loodud on.

— Ekstsellents, halastage, sellega kaotab ju manööver igasuguse õpetliku aluse. Mis jaoks meie siis jumala muidu kihutasime inimesi läbi vee ja pori. 37. diviis marssis peatamatult nelikümmend viis versta mööda läbi-pääsmatut pori ja praegu on tal väga hea seisukoht käes. Kuidas ma saan teda Kolosovosse saata?

— Teie annate ta sinna, ekstsellents, — ütles vanamees kangekaelselt. — Tarvis on, et inimesed oma jumaldatud isevalitsejat näeksid, tarvis on, et majesteet näeks oma võrratut väge. Ja ärge unustage kõige tähtsamat — manöövri kasvatustlikku tähtsust. Andke kõikidele oma kohtadele asuda, endid puhastada, puhtad särgid selga panna ja homme seisukohad nõnda võtta, et kaardivägi rahulikult metsast lagedale võiks tungida ja ennast nõnda korraldada, et võiks väljal mõlemalt poolt peale tungida.

— See pole ju enam miski manööver. See on paraad!

— Manööver majesteedi juuresolekul. — ütles kindraladjutant ametliku tõsidusega. — Teie ise olete teeninud kaardiväes ja peaksite sellest aru saama. Võtke vaevaks sõna kuulda. Ma käsin teid. Ja uskuge mind, — lisas ta paljutähendavalt juure, — kahju ei saa teie sellest igatahes mitte.

*) Autor on nimed veidi muutnud. Mõeldud on Moloskovitsa jaam Balti raudteel ja jaama läheduses olev Koloshitsa mõis. Kirjeldatud manööver on sel kohal tõesti peetud, kuid mitte Nikolai II, vaid Aleksander III valitsuse ajal. Külalisena vaatas seda manöövrit Saksa keiser Wilhelm II. Muidugi oli ka pärastine Nikolai II troonipärijana manöövri. Tõlkija.

Korpuse komander ohkas raskesti. Ta mõistis, et kindraladjutandil õigus oli. Manöövrid majesteedi juuresolekul ei võinud pidada nõnda, et majesteet ise poleks midagi näinud.

— Kirjutage, — ütles ta oma staabiülemale ja hakkas uut päevakäsku — dispositiooni ette ütleva.

Koiduajal otsisid adjutandid oma väeosad üles. Polgud peatati. Ratsavägi pööris ümber ja kihutas traavides tagasi. Kolosovo mõisa lähedale jõudes seadsid polgud endid kolonnidesse ja hakkasid endid puhastama ja jões kolmepäevase lahingukäigu pori maha pesema. Kõigil oli selge — täna näevad nad keisrit.

Ükski ei nurisenud, keegi ei imestanud, igaüks mõistis isegi, et majesteedi ette ei või ometi ilmuda ükspuhas kuidas.

Kõik rõõmustasid, et saavad keisrit näha, et oli lõpp väsitavil manöövritel, et lähenes teenistusest vabastamise aeg, aeg pääseda jälle tagasi koju.

Manöövripäeva hommik oli selge. Heledalt säras päike kahvatust sinisest sügisesest taevast. Ämblikuvõrgud kõrte otsas tõusid kõrgele ja ujusid liikumatult vaikselt õhus. Vihmapiisad sätendasid briljantidena puulehtedel, pöösastel ja pehmel hädalheinal.

Sablinj polk seadis end lepikusse üles, kus soldatid punaseid seeni leidsid. Kogu diviis oli varakult lahinguvalmis seatud jalaväele pealetungimiseks. Seal, kus vaenlane asus, mürisesid sagedasti ja järjekindlalt suurtükid ja metsast tõusis valge suits tihedate pilvedena üles. Püsside pragin läks tugevamaks ja ägedamaks. Oli näha, kuidas pikad ahelikud valgeid särke välja mööda edasi jooksid ja viljarõukude vahele maha heitsid. Diviisi ülem ühes oma staabiga seis lagedal väljal. Ta oli erutatud. Kartis pealetungimismomenti mööda lasta, erutas teda ka kihutamine välja mööda, mis tema raskele kehaehitusele ja haigele südamele kahjulik oli. Hobuste seljast mahaastunud sõduritest ühed hõõrusid hobuste jalgu, teised vahtisid sadula najale toetudes unistades metsa poole, kus ikka sagedamini ja sagedamini mürisesid suurtükid.

— Sõjas vist küll poleks nõnda rahulikult seisnud, — ütles Ljubovin oma naabri Adamaitise poole pöördes.

— Aga mida siis? — küsis see.

— Mida siis, — narritas Ljubovin, — kas ei näe, kuidas lastakse.

— Las lasevad, — vastas Adamaitis rahulikult.

— Sõjas on ju ometi inimesed, võib ka inimeste pihta sattuda, — ütles Ljubovin.

— Noh, mis sellest siis on? — vastas Adamaitis veel rahulikumat. — Seepärast ei lähe ka ükski sõda kaotuseta mööda.

Säärane filosoofiline rahu vijs Ljubovini üsna meeleheittele ja seepärast jäi ta koguni vait.

Diviisiülemaale näis, et võib juba pealetungimist alata. Tuulelehvikuna igasse külge ratsutasid tema juurest käskjalad. Polgud istusid hobuste selga.

Möödus veel mõni minut ja metsast hakkasid lahingugalopis välja kihutama lahutatud ahelikuna pooleskadronid, nende järele toetusväe pooleskadronid. Kihutamise mööda lagedat välja, koristatud vilja kõrtes, kiskus sõdureid kaasa. Hirmunud jänes kargas viljarõugu alt välja, hüppas kord paremale, kord pahemale poole, sattudes hobuste jalgade alla. Jalavägi, mis seni püsis kõrval hoides paigal oli seisnud, hakkas lähemale liikuma. Ja kui ratsavägi temast mööda jõudis ja seisma jäi, tahtsid ratsanikud hobuste seljast maha tulla. Kuid tagant kuuldus märguanne — „tagasi“. Lendasid käskjalad ja ütlesid, et tarvis on endistele kohtadele tagasi minna ja uuesti peale tungida. Pealetungimine oli suurepärase, hiilgav, efektne, kuid majesteet polnud seda näinud. Kästi seda korrata, kui majesteet mõisa jõuab. Nüüd vaatasid kõik mitte enam jalaväge, kes ahelikuna väljal lamas, vaid kõrgustiku poole, mille harjal seisis valge kahekordne mõisamaja.

Sealt kostis väikese väeosa vastus tervituse peale. Seal tervitas keiser mõisas asuva kütipolgu kütte. Kirju saatkond asus kõrgustikule. Ja jälle tormas ratsavägi pealetungimisele. Kuid polnud enam endist hoogu ja vaimustust. Hobused jooksid loiult tallatud radadel.

Manöövrid, luuramised, lahing, laagrid — kõik oli unustatud. Kõik mõtted olid koondunud ainult ühte erutavasse mõttesse: — „Majesteet on siin. Kohe näeme keisrit.“

Jalaväe sõdurid, väikesed, otse mustaks päevitanud inimesed, väsinud, kurnatud pikkadest käikudest, öösel mitte silmagi kinni saanud, lippasid joostes mäest alla ja pesid ojakeses oma saapaid ja nägu. Nad aitasid teineteist puhastada ja unustasid kõik lahingud ja manöövrid, hakkasid kohmakalt rüseledes end kiiresti kolonnideks seadma. Kõikide nägudel nägi Sablin, kes nende vastas seisis, suure õnne ootuse vaimustust. Ta ise oli sellest vaimustusest täidetud ja mõistis seda nii hästi, tundis seda kogu oma olevusega.

Peenike käre märguanne lahingu lõpetamiseks kõlas mõisast, ja kõikide polkude pasuna- ja sarvepuhujad suure legendiku igas nurgas, metsa ääres, metsas, metsa taga kordasid seda hüüdu, ratsaväe signaali ilusa, kõlava fraasina, ehk jälle kahe raske noodina, kaks korda kor-

ratud jalaväe kärisevast sarvest. Laskmine vaikis. Valged püssirohu suitsu lained heljusid nagu udu niidetud nurmede kohal, kus nüüd polgud üles seati. Jalaväe moosekandid ruttasid joostes oma polkude juure, päikese käes oma puhtaksnühitud vaskpillidega särades.

Oli midagi hirmuvat selles rahutus, pikkamisi vaibuvast pildis. Tundus pooljumala juuresolek. Päike paistis heledalt, rahulik sügisene taevast oli pilvitu, metsad oma kirjuis ehteis olid täis nõiduvust. Ja jälle tungis Sablini rindu vaimustulaine, ta tundis, et iseenesest saabus muinasjutulise majesteetliku suurepärasuse olukord, mille vastu ei suuda seista lihtne süda. Mis sellest, et manöövrid olid mõttetud, et kaardiväge sunniti iga terve mõistuse otsuse vastu võitma, et lõppude lõpuks miskisugune segu ja sodi välja tuli: — nad olid siiski ilusad. Nad löid jälle selle suurepärasuse raami, millele on mõtetu keisri ilmumine vägede ees.

Pärasuure kirju saatkonna saatel liikus keiser pikkamisi kõrgustikult alla legendikule. Temaga kõrva sõitis tema külaline suure helepüüni hobuse seljas. Keiser Preobraschenski polgu kuues, hõbedane vöö vööl, sõitis halli hobuse seljas pikkamisi välja mööda. Loitis esimene vaimustatud vastus, tugev venitatud stvo-o! ja selle järele hurraa ja hümn. Sablinil tungisid pisarad silmi ja katsid neid uduna. Inimeste hääle kisas, vägevas, hinge liigutavas hümnis nägi tema kogu Venemaad, tema steppidega ja metsadega, mägedega, kaetud valgete jääväljadega, siniste järvedega, väikeste pimedate küladega, roheliste kirikutega, lihtsa, liigutava usuga ja tema suure kõrge tsaariga. Ja mida tema armastas, millest oli vaimustatud, mille ees tundis sügavat aukartust, seda ei teadnud ta isegi. Kas oli see oma kodumaa ees või selle kehastuse — tsaari — ees? Kui temale sel minutil oleks öeldud, et tsaar on inimene kõigi inimesele omaste nõrkustega, et ta joob viina, suitsetab jämedaid paberosse, et ta on lihtsalt noor kahekümneviie-aastane polkovnik, ta poleks seda uskunud. Ja kõik oli uuesti inimestest eemaldamise uduga kaetud, valgustatud päikese kiirtest, mis tema peale maha langesid, ja ta ilmus Jumalast äravalituna, Jumalast võietud mehena.

Sablin seisis eespool. Tema polk oli üles seatud laialise frondina, ja Sablin tundis endal keisri lahket, tungivat pillku, ja ta hääbus kirjeldamatu vaimustuses, nii et ta midagi ei suutnud näha kui kaht suurt halli silma. Missugune vorm keisril seljas oli, missuguse hobuse seljas ta istus, kõik see kadus tema pilgu joovastava mõju all. Sablin teadis, et soldatid samuti tundsid kui temagi. Ta tundis seda ühemeel-

sest, koondatud vastusest keisri tervituse peale ja hinge värisemapanevast hüüdest — hurraa!

Keiser oli juba kaugel. Ta sõitis läbi tagavarapolgud, kes pealetungimisajaks kohale ei jõudnud.

Piduliku Vene hümnij voolavad helid segunesid trummide põrinaga, jalaväe tüsedate lauludega ja viisakate marssidega. Väed, keda keiser oli ära lasknud, ruttasid igaüks oma kodu poole. Varsi lendasid neist mööda troikad, tõlad, voorimehed; ülemus jättis oma väeosad

maha ja ruttas raudteele, kes ruttas praegu saadud puhkusele väljamaale, kes maale külla, kes sõitis lihtsalt suvituskohta oma perekonna juure, kes jälle veel lihtsamalt ruttas sauna, et ennast pärast kõike seda väsimust ja rämpseid öömaju manöövrite ajal korralikult puhtaks pesta. Polgud läksid kodu poole noorte ohvitseride, veel enam aga veltveeblite ja vahtmeistrite juhatuse all. Isandaile oli puhkust rohkem tarvis kui soldatitele. Nii oli ikka olnud — ja soldatid ei pannud seda tähelegi.

JAAPANI TEATRI.

Selleks ei ole teatritükis kuigi palju vaja, et Jaapani naisi teatris pisaraid valama panna. Eurooplasele pole veel mingi draama olnudki, aga nemad juba nutavad. Draama ehitus on otse lapsik, ülilihtne. On olemas põhjatu pikad monoloogid ja need ongi draama peatum. Kõigest jõust kõneldakse, draamakangelane kõneleb üksi pikalt ja Jaapani daamid võtavad väikesed taskurätikud ja nutavad kibedasti. Ühel puhul kõneldakse monoloogis armastustruudusest, teinekord ja kõige sagedamini kätetetasumisest, aga tuleb ka ette, et lihtsalt uuest ülikonnast.

Nägin näidendid, jutustab VI. Krõmov, mida vaadates Jaapani naised nutsid. Näidendis toodi ette kaks perekonda, üks vaene, teine rikas. Rikka poolt kingiti vaese perekonna poisile vana ülikond. Ta ema valas tänutundel pisaraid, aga temaga ühes nutsid ka pealtvaatajad naised.

„Mispärast nad nutavad?“ küsisin jaapanlaselt.

„Miks siis mitte!“ vastas jaapanlane. „Näete ju — see rikas perekond on nii hea, kinkis vaesele riided.“

Nähtavasti oli talle see nutt täitsa harilik.

Jaapani teatris pole mingit liikumist, ei tule midagi ootamatut, üllatavat, ainult südamele mõjuv monoloog. Ja see monoloog võib liigutada ainult jaapanlase südant.

Kogu etenduse ajal istutakse näitelaval, mehed suitsetavad oma väikesi piipusid ja kõnelevad, kõnelevad ja — näidend ongi lõppenud.

Näitlejate mäng on lapsik.

Kui on vaja kujutada haavatud nägu, keerab näitleja selja, võtab taskust peegli ja punase pliitsi, riputab peegli näiteseina külge, et oleks mõnusam vaadata, ja teeb pliitsiga oma näole armi. Sellepeale pöörab näo jälle rahva poole ja teine näitleja ütleb: „Näete, missugune arm tal näol, kuidas teda küll pekseti.“

Igas teatris, ka kõige vähemas, kantakse ringi maiustusi ja limonaadi. See väike ümberkandja poeb nagu ahv tihedalt istujate-vaatajate vahelt läbi ja laulab piiksuva häälega oma maiustusi pakkudes.“

Kõik jõuvad limonaadi, kogu perekond ühest pudelist. Selleks ei ole sugugi klaasi vaja.

Pooled naistest on teatris lastega. Seal antakse lastele ka imeda, rind võetakse täieliselt põuest välja, ilma et selle juures midagi varjamisväärilist leitaks. Mis siis sellest rinnast varjata, sest ka saunas on mehed-pesijad ometi ja nad pesevad ka naisi. Jaapanis on sarnastest asjadest täitsa omapärased mõisted ja vaated. Võiks ju ka seda siin tähendada, et naist suudelda — seda ei peeta sugugi viisakaks, naist võib ainult nuusutada. Naistele on aga nuusutamine keelatud; ta peab seisma kui kuju.

Eks ole ilmas maitsed mitmesugused.

„Ta seisis liikumatult kui kuju ja ta nägu ei avaldanud mingit ilmet.“ Nõnda kõneldakse Jaapani luules Jaapani iludusest.

See näo liikumatus avaldub ka Jaapani maalitöodes. Kõikide naiste näod on täitsa ühesugused, kuna meeste nägudele iseloomu-avaldust püütakse anda.

Kino on Jaapanis ka suuresti laiali lagunenud. Jaapani naised võtavad lapsed selga (Jaapanis kantakse lapsi üldse seljas) ja lähevad kinosse kurbi draamasid vaatama ja nutma. Enesest on aga kinopildid eurooplasele igavad, venitatud.

Nagu igal pool sisse minnes, võetakse ka kinosse astudes kingad jalast. See jaapanlaste viis, väljas puukingis ja majas sukis käia, näib eurooplasele esmalt imelik ja otstarbetu, aga pea jõuad otsusele, et see tervislikust küljest hädaliselt tarvilik. Just sellel põhjusel on-

gi Jaapani majades haruldaselt, otse imestusvääriiliselt puhas.

Jaapanis ei armastata naljapilte ega ka mitte neid, kus ette tulevad suured liikumised. Kõige rohkem meelitab rahvast kokku vaikne draama, ja Jaapani naine nutab heameelega, kuna lapsed kas seljas magavad või jälle rahva hulgas edasi-tagasi käivad. Ema kuivatab pisarad silmist, kutsub lapsed enda juure ja vaatab edasi pikka draamat ja nutab.

Mõnikord on teatri näitelaval ka midagi niisugust, mis meele tuletab vana koori: muusikamehed asuvad näitlejate hulgas ja võtavad osa näidendi käigust.

Muusika on primitiivne. Kus vaja vaimustust, püüavad muusikamehed ka kõigest jõust ja siis tuleb ette, et keel muusikariistal katkeb.

Muusika tuletab Araabia motiive meele, siis jälle kohati Vene mustlasi, aga õieti ei ole ta ei üks ega teine.

Näiteseinad on Euroopa ja Ameerika omadest kaugelt taga, aga selle eest on keerlev näitelava neil juba palju ennem tarvitusel kui Euroopas. Näitelaval tuleb palju ette, mis nõnda öelda tingitav. Näiteks kui näitleja oma näo kinni katab, siis ei pea ka pealtvaatajad teda nägema, nagu poleks teda seal ole maski. Kui vaja on näitelavalt ära minna, siis on sellest küll, kui näitleja oma näo valge rätikuga kinni katab. Kui näitlejale vaja midagi anda, siis tuleb keegi inimene pooleti hiilides,

kuna ta nägu on valge riidega kaetud ja see peab siis tähendama, et tulijat keegi pealtvaatajatest ei näe.

Eesriie on peenest siidist. Kõige odavamad platsid on just eesriide ees ja sealne rahvas võtab eesriide ülestõmbamisest ja allalaskmisest elavalt osa. Kui seda kuidagi vaja, siis on pealtvaatajad kohe käepärast näitelaval abiks. Kui näitepõrand merd kujutab, õõtsutab rahvas tublisti sinist riiet, mis siis kohutavaid laineid peab kujutama.

On ka olemas nõnda nimetatud keiserlik teater, kuid see on ainult nimetus, sest teater on ikkagi erainimeste jagu. Kuid see teater on Jaapani ja Euroopa segu. Seal on toolid, nagu Euroopa teatrites, väike, aga õige hea näitlejaskond, kuid kõiki naiste osi mängivad mehed. Viimasel ajal ilmub ka Jaapani naisnäitlejaid näitelavale, kuid neid on ikka võrdlemisi vähe.

Näitlejad töötavad hea tahtmise põhjal ja nende tegevust tasub igauks südametunnistuse järele. Etendus algab igapäev kella nelja ajal ja kestab kuni pool kaksteistkümmeni. Mängitakse mitu näidendit, kuid näitlejad on ikka ühed ja samad.

Vanad näidendid, olgu küll tihti eurooplasele arusaamatud, on siiski huvitavamad kui uued. Uued on enamasti Euroopa või Ameerika tükide järelaimamine. Nad on seal omamoodi ümber teinud Shakespeare'i, Schilleri j. t. „Karmen'i ja „Aida't“ etendatakse ka draamadena.

TAHENDUSSÕNA.

KLABUND'i järele —t.

Tugevam.

Seht kõneles:

„Kumb on tugevam, sääsk või elevant?“

Li ütles:

„See oleneb seisukorrast. Kui elevant sääse purustab, on elevant tugevam. Kui sääsk elevanti nõelab, on sääsk tugevam.“

Seht ütles:

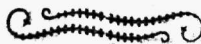
„Elevant võib sääske surmata, aga sääsk elevanti mitte. Nõnda on siis elevant tugevam.“

Li ütles:

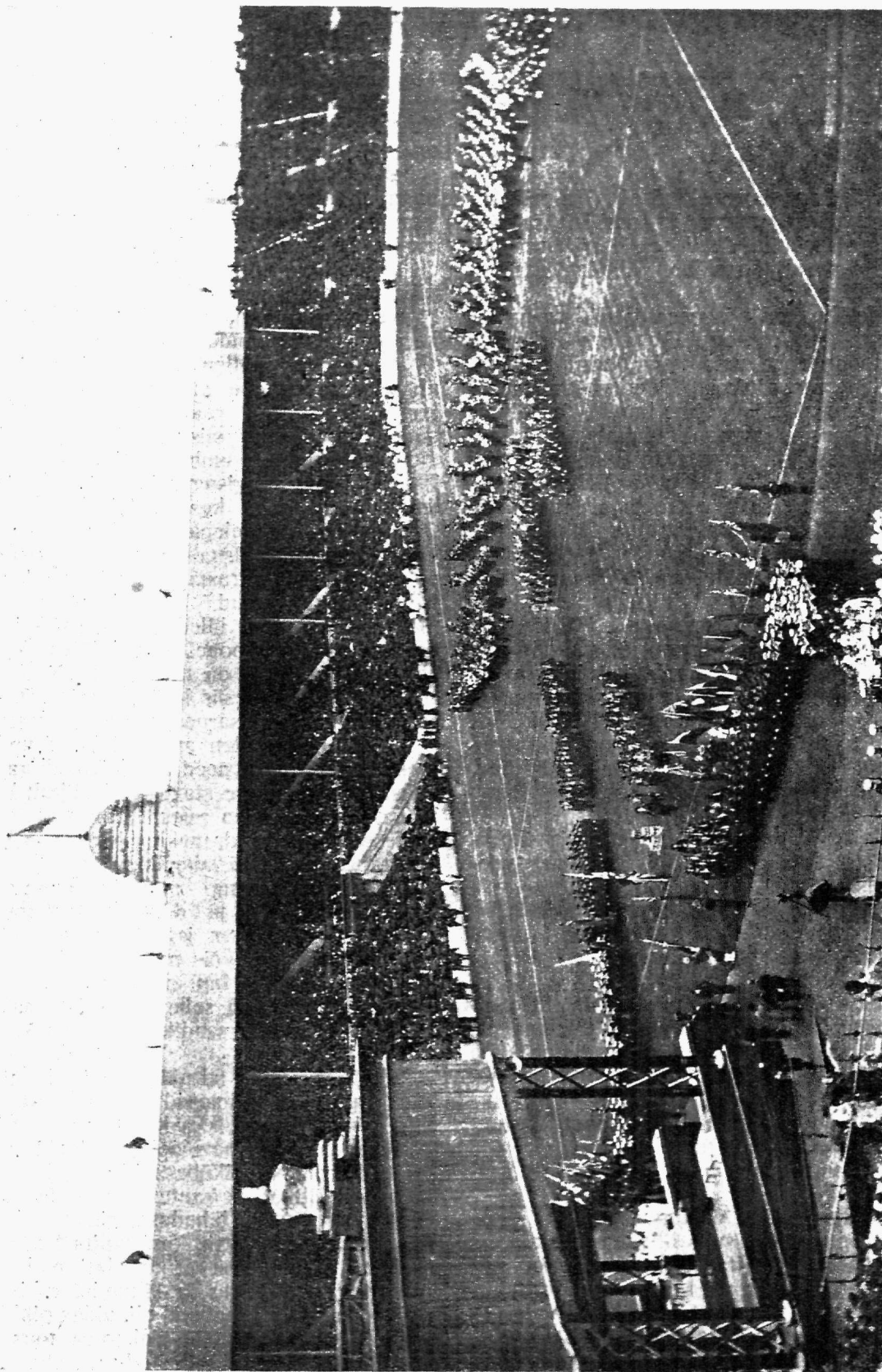
„Sa rumal. Kust sa tead, et sääsenõelamine, mis näib nii tähtsusetu, ei ole esimene lüli selles ketis, mille viimane lüli saadab hukatusse ja

surma? Kui keiser Tshu tatarlaste vastu sõtta läks, ratsutas ta boreda kimli seljas. Oli heas tujus ja võit näis kindel. Väike lind, keda keegi ei märganud, lendas ta pea kohal õhus. See lind lasi midagi kukkuda, mis õnnetuseks keiserile silma kukkus ja ta momendiks pimestas. Ta lasi ratsmed lahti, et silmi hõõruda. Selle momendi kasutas hobune ta võimu alt vabanemiseks, keiser ei saanud temast enam jagu, hobune paiskas ta sadulast maha, ta lõi pea kivi vastu ning jäi surnult lamama. Tatarlased tungisid maale, riisusid ja rüüstasid kõik, mis ette juhtus. See väike lind oli põhjuseks, et meie maa aastasadu ägas tatarlaste vägivalla all.“

Seht taganes aupakliku kummardusega.

PILT LONDONI NÄITUSE PÄEVILT.

Londoni juures, Wembley's on praegu suur näitus, mil puhul sealses staadionis hilgav paraad toime pandi. Meie pilt näitab silmapilku paraadilt, kui Hõhlandi rügemendi muusikandid, 600 meest, pasunaid puhudes staadionile marsivad.

MONTROSE.

Norra kirjaniku SVEN ELVESTAD'i romaan. Eestist. E. J.

9

XVII.

Võtmed.

Vältas tükk aega enne kui aiavilja-müüjanna oma ruumikast taskust tikutoosi leidis, kuna mõlemad politseiametnikud seisis pilkases pimedas ja hingasid haruldast lillelist aroomi, mis õhku täitis.

See lillelõhn andis juuresolijatele surma läheduse viirastusliku tunde. Oli, nagu oleks hull professor juba enne neid koju tulnud, nagu oleks ta hing maaniiskest, külmast tuulehoost vana maja treppi mööda üles kantud ja heljuks nüüd lillelõhnas. Sarnaselt tunnevad sageli elusad, viibides äsja surnute ligiduses surnuaial keset lillehiilguse lõhna. Ebaharilikkuse läheduse tunne läks Asbjörn Kragis nii tugevaks, et ta valju häälega kordas:

„Tehke valgust!“

Viimaks õnnestas eidel tuld tõmmata. Esi-mesel lõkendaval valgusel nägid mõlemad salapolitseinikud värvide segu toas, võimukat leeki seina ääres, ja kui lapm põles, said nad seletuse sellele värvidekumale ja uimastavale lillelõhnale: pikas pudelite- ja kruusidereas seisis kõiksugu toredad ja haruldased lilled. Mõned olid täis õisi, suurem jagu aga — ja need olidki, mis uimastavat lõhna andsid — olid juba närtsimas ja rippusid kurvalt ja surses longu vajunud peakestega.

„Surnuaia varas,“ pomises Keller ja silmit-ses kriitiliselt imelisi tulpe, mis rohelises vee-kannus seisis.

„Vaevalt,“ vastas Krag, kes ebahariliku lille-toreduse oli rutuliselt üle vaadanud, „need lilled pole pärgadest välja kistud, need on peenardelt lõigatud.“

Kuna ta tasa mitmesuguste lillesortide nimesid pomises, kehtis ta õlgu, nagu kahetseks nende ilusate lillede saatust. Ta võttis ühe musta likööripudeli, milles kaks hurmavat päe-varoosi seisis, ja ütles:

„Need siin on vaevalt kahekümnenelja tun-ni eest triiphoonest nopitud.“

„Aga missugusest triiphoonest?“ küsis Keller.

Krag andis kaudse vastuse:

„Abt Montrose oli suur lilledearmastaja.“

Keller naeris ja näitas väikesele toale.

„Kas teie pole ikka veel loobunud abt Mont-rose ja hullu professori meeletust kõrvutisead-misest,“ ütles ta. „Vaadake ometi neid tühje ja pooltühje viinapudelik ja kõike sorti likööre.

Kas see küllalt ei tõenda, et siin on joodik elanud? Ja tema nõdrameelsus on väljendunud selles, et ta tühje pudelik ehtis ilusate lilledega, nagu ehitakse surnuid. Siin on alles hiljuti suur matus toime pandud. Ta oli ju ka täiesti purjus, kui teda kohtasime.“

„Ta oli peaaegu alati joobnud,“ torkas aiavilja-müüjanna oma jämeda bassiga sekka.

Keller naeris, nagu naerda võib ainult see, kes on täiesti veendunud:

„Ja kui ma mõtlen suursugu ja väljapaistva abt Montrose peale, kuulsa õpetlase peale, kes kogu päeva istus raamatukogus, süvenenud oma uurimistesse, siis ei või ma kahjuks järgida teie julgetele umbarvamistele.“

„Mul pole mingisuguseid umbarvamisi,“ ütles Asbjörn Krag, kes lilledele ikka veel oma järeleandmatu tähelepanu kinkis. „Ma kinnitan midagi, mida üsna täpselt tean: need lilled pole surnuaialt varastatud, nad on alles hiljuti triiphoonest lõigatud. Kas teie ei tea, et abt Montrose oli suur lilledearmastaja, tal oli rohukas tore triiphooone. Need lilled kuuluvad abt Montrosele — on ta surnud või elus.“

„Teie ei suuda siis loobuda mõttest, et hullul professoril on sarnasust abt Montrosega?“

„Selle mõtte olen ammu juba jätnud. Ma tõestan ainult, et need lilled ühendavad meid uuesti abt Montrose ajaga ja järelkult ka kuriteoga. Ma avaldan uuesti kahetsust, et hull professor on surnud, muidu oleks ta meile selle mõistatuse kergesti lahendanud.“

Aiavilja-müüjanna urises kannatamatult. Nähtavasti tahtis ta oma seletustega alata. Ta oli, nagu suurem jagu tema seisusest inimesi, õnnelik, kui võis politseile abiks olla.

Ta jutustas, et hull professor, kes ennast nimetas Varren, oli selle toa kahe aasta eest üürinud. Algusest saadik on ta ennast iseäralikult ülal pidanud.

„Esiteks polnud tal nähtavasti midagi teha,“ ütles naine, „ja inimesed, kellel midagi tööd pole, näivad mulle ikka kahtlastena. Siis oli tal omadus, et ta heameelega riideid vahetas; kui ta kord doktorikübara kätte sai, sarnase, nagu neid ülikooles kantakse, oli ta õnnelik. Siis hulkus ta siin läheduses tänavatel ümber, algas inimestega juttu, kuni politsei talt doktorikübara võttis, sest et ta alati enda ümber inimestekarjad kogus ja liikumist talkistas. Ta jõi koledalt ja kui joobnud oli, pidas pikki, kummalisi kahekõnesid siin ülal, oma toas. Tundide kaupa võis ta jutlustada, nagu seisaks

O. HOFMAN.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

EESTI TALUPOEG.

kantslis. Tihti tuli lilledega koju, mida varjas oma mantli all, ja niipea kui mõni pudel oli tühjaks joodud, ehtis ta selle lilledega. Eile oli ta päris metsik rõõmust, et oli omandanud preestriülikonna, millega ta end oli ehtinud.“

„Kas tal mõnikord oli võõraid?“ küsis Krag.

„Harva,“ vastas proua Grossmann, „ja siis olid need suuremalt jaolt jõodikud, keda ta tänavailt oli korjanud ja kellega ta lakkus. Mõne tunni eest aga käis siin kaks meest, kes tema järele küsisid.“

Krag palus neid mõltemaid mehi kirjeldada ja Kellerile selgus varsti, et need olid samad mehed, kes ta olid kinni sidunud ja siis läbi akna põgenenud. Seda teatas ta Kragile ja Krag ei näinud selle üle sugugi imestavat. Salapolitseinikud hakkasid tuba lähemalt uurima, ent nad ei leidnud midagi muud, kui mõned kullunud riidetükid ja mõned poognad paberit, millele oli maalitud haruldasi vasesejalgu.

„Kas need on Assiütüria kirjamärgid?“ küsis Keller ja silmitses uudishimulikult paberit.

Krag naeris.

„See on kas mõne vaimuhaige kiri,“ vastas ta, „või jälle keel, mida ükski surelik ei oska. Ma usun esimest, sest neis leidub teadmiste ja oskuse raasukesi. Vaadake, siin on mõned Hiina kirjamärgid, siin mõned hieroglüüfid, siin greekakeelne lause. Hallo, mis on siis see?“

Krag oli käega kogemata puudutanud vana kuube, mis nurgas rippus, ja kuulis klirisevat häält.

Salapolitseinik hoidis kuube valgel. Ta nägi, et see värskeid mullajälgi kandis.

„Kas see on tema kuub?“ küsis ta.

Proua Grossmann noogutas pead, riiet tundis ta väga hästi.

Ettevaatlikult, et muld maha ei pudeneks, uuris Krag kuube.

Taskutes leidis ta mõningaid rebitud rohelisi lehti.

„Ta on lilli selles kuues koju kannud,“ ütles Krag, „alles äsja, sest taskud on veel niis- ked märgadest lehtedest, peale selle on riidel värsket mulda. Külap näete, see muld on abt Montrose aiast.“

„Mis aga kliriseb seal pahemas taskus?“ küsis Keller kannatamatult.

Krag tõmbas ettevaatlikult võtmekimbu taskust. Aiavilja-müüjanna astus lähemale, et paremini näha.

„Need pole tema võtmed,“ ümises ta.

„Kust teie seda teata?“

„Milleks temale kõik need võtmed? Tal oli ainult kaks võtit: üks värava ja teine toa jaoks. Ja neid pole siin.“

Kimp sisaldas kaheksa suuremat ja vähe-

mat võtit, kõik puhtast terasest, hiilgavad ja peened. Nende vahel oli ka väike hõbevõti, mis kindlasti kuulus mõnele kapile. Kimbu külge oli kinnitatud väike hõbesilt, millesse täht „M“ oli lõigatud.

„Sarnased leidused meeldivad mulle,“ ütles Krag rahulolevalt. „Vaatame, mis meil nüüd kõik käes on: kõige enne kviitung kuue tööpäeva suhtes, siis kaelarätt Hispaania heledais värves, edasi Clary Singeri päevapilt. Värs- kete mullaplekikidega kuub ja lõppeks see võt- mekimpu. Need on igatahes väga mitmekesised asjad, ent sarnased asjad moodustavad vii- maks ahela. Nimesilt kannab tähte „M“, nagu näete. Montrose?“ küsis Krag mõttes.

Sarnasel korral oleksid need abt Montrose võtmed,“ ütles Keller, „ja mis siis?“

„Jah, mis siis,“ vastas Krag ja kiigutas võt- mekimpu käes. Ta luges võtmeid.

„Kaheksa,“ ütles ta, „kui need on abt Mont- rose võtmed, võime minna ta korterisse ja kat- suda, kus nad sünnivad.“

„Ja mis võib see meid aidata?“ küsis Kel- ler.

„Ei, muidugi,“ pomises Krag poolvaljult ja hajameelselt. Oli, nagu mõtleks ta valjult ja ei paneks teisi toas sugugi tähele. „Aga,“ li- sas ta, „kui selle kimbu võtmed ei kõlba ühe- legi tükule abt Montrose korteris, kaks üle- arust võtit, kaks võtit, mille tarvitamine meile selgusetu —“

„Mis siis?“ küsis Keller jälle.

„Jah,“ mis siis,“ vastas Krag.

Seal kuulsid nad trepil kära.

XVIII.

Saatus.

Asbjörn Krag oli käsu annud, et kordnikud surnu „Kuld Paabulinnu“ võõrastemajast tema korterisse kannaksid. Kui salapolitseinikud samme trepil kuulsid, mõtlesid nad esiteks need kordnikud olevat, kes tulevad surnuga.

Krag avas ukse, nii et valgus trepile langes. Sammude kaja vaikis. All seisis vormiriides kordnik.

„Mida tahate?“ küsis Krag, kes teda ei tun- nud.

„Tahaksin rääkida salapolitseinikuga, herra Kragiga või herra Kelleriga.“

„Mida siis tahate?“ küsis Krag uuesti ja ni- metas oma nime.

„Tulge natuke ligemale,“ lisas ta.

Kordnik astus mööda nägisevat treppi mõni aste kõrgemale ja ütles:

„Küsisin „Kuld Paabulinnu“ võõrastemajas teie järele, seal öeldi, teie olevat siin. Toon teile teateid politseist.“

Püha Franziscus.

Itaalia kunstniku Guido Calori kuju.

„Kadunud abt Montrose suhtes?“ küsis Krag.

„Jah.“

„Kas ta on leitud?“

„Ei. Aga midagi muud on juhtunud. Vang Arnold Singer on katsunud põgeneda.“

Krag ehmatas. Keller oli toas kuulnud, mida väljas räägiti ja tõttas trepist alla.

„Ta on aga jälle kinni püütud, kui ma teid õieti mõistan?“ küsis salapolitseinik.

„Jah. Ta on jälle kinni võetud — tund aega pärast põgenemist. Nüüd on ta uuesti hoiu all. Sel põhjusel soovitakse, et vähemalt üks herradest oleks politseis. All ootab automobiil.“

Krag ja Keller nõutlesid hetke ja otsustasid, et Krag peab järgnema kordnikule, Keller aga siia jääma, et lähemaid teateid saada, peamiselt Arnold Singeri üle, keda „Kuld Paabulinu“ peremees ju lähemalt pidi tundma, sest et Singer oli tema tütreaga abielus.

Autosõidul sai Asbjörn Krag lähemaid teateid ebaõnnestunud põgenemiskatse üle. Need lähemad teated hämmastasid teda väga, sest et nad ümber lükkasid kujutelmi, mis ta oli enesele loonud sellest omapärasest vangist. Krag oli temalt kavalamat võtet oodanud, ta leidis põgenemiskatse väga rumala olevat ja

peale selle nii juhmilt sisse kukkunud, et salapolitseinikule äkki üllatav mõte tuli, et Arnold Singer selle põgenemiskatse ehk ainult seepärast tegi, et suurendada kahtlust, mis temal lasus.

Õhtul kell kaheksa oli Singer palunud uuesti ennast üle kuulata. Ent mitte kriminaaljaoskonnas, vaid salapolitseis. Vististi oli ta mõnel varemäl ülekuulamisel märganud, et seal üks koridoriuks otsekohe tänavale viis ja nii tingimused põgenemiseks soodsad olid. Seda oli ta kasutanud. Kui vahit teda alla viis, oli ta sellele tugeva hoobi annud, mis tolle silmapilkselt uimastas, ukse lahti kiskunud ja tänavale joosnud.

Vahepeal juhtus aga kaks asjaolu, mis põgenemist talkistas. Esiteks polnud vahile antud hoop tugev küllalt. Mees karjus appi ja politseiametnikud tulid joostes igast uksest. Kõige halvem oli, et Arnold Singer kohtas tänaval juhustlikult kordnikku, kes majja tahtis minna. See kordnik, keda põgeneja peaaegu ümber pidj lükkama, mõistis kohe seisukorda ja jooksis talle järele. Nende järel tulid teised kordnikud. Karjuti: „Võtke varas kinni!“ Ja paljud inimesed ühinesid tagaajajatega. Algas tuntud jaht ühest tänavast sisse, teisest välja, kusjuures Arnold Singer kuj taskuvaras oma

Pime mees.

Hollandi kunstniku N. Eekmanni joonis.

vabaduse eest jooksis, kuna inimkari tema kannul oli, nagu haukuvad jahikoerad. Viimaks kadus ta ühe maja õue, kus tal tükk aega end tagaajajate eest õnnestus varjata. Kordnikud piirasid maja igast küljest, mis peale see ülalt alla läbi otsiti. Arnold Singer leiti viimaks alt keldrist ja viidi käsiraudus vangimajja tagasi.

See oli lühidalt kummalise põgenemise lugu. Kordnik, kes sellest Kragile jutustas, oli ise tagaajamisest osa võtnud.

Krag küsis temalt, kuidas oli Singer enmast pärast kinnivõtmist ülal pidanud.

„Ta naeris,“ vastas kordnik. „Ta näis seda kõike naljaks pidavat ja laskis ennast vabatahtlikult ära viia. Ta ütles, et olevat harjunud igapäevase jalutuskäiguga ja väike jookks olevat talle väga kasulik olnud. Muud aga ei tahtnud ta rääkida.“

Ehk küll kell juba üksteist oli, otsustas Krag siiski vangi tema kongis üles otsida. Arnold Singer lamas nariil, kui Krag sisse astus, ja ei tõusnud ka juuaajamisel püsti.

„Olete oma põgenemiskatsega suure lolluse

teinud,“ ütles Krag, „ja halvendanud oma seisukorda kardetaval määral.“

„Mis te ütlete,“ vastas vang. „Mina aga mõtlesin, teie olete arvamisel, et minu asja enam millegagi ei või halvendada. Nii kaugelt kui mäletan, olid poliitseiil tõendused, et mina olen abt Montrose mõrtsukas.“

„Mingid tõendusi,“ vastas Krag avalikult, „ent nii tugevad kahtlusemärgid, et teie seisukord väga kardetav on. Nii oli ajalugu igatahes täna enne lõunat. Päeva jooksul tuli parandus.“

„Milles seisis see parandus?“

„Oleme leidnud abt Montrose märkuse kolmekümne krooni maksmisest kuue tööpäeva eest.“

See teade ei näinud Singerile mingit muljet avaldavat. Ta töötas seda ümber harjunud loogikaga ja tegi kindlaks järgmist:

„Ainuke kahtlusemärk minu vastu on päevapilt, mis riisunud raamatukogus leiti ja mis mulle kuulub. Poliitsei kinnitab, et ma kaotas selle enne tapmist või pealetungimist. Mina selle vastu tõendan, et ma kaotas selle, kui aias töötasin. Nüüd arvan, et poliitsei kahtlus

Taavet ja Koljat.

Saksa kunstniku prof. A. Kampfi pildi järele.

jääb nõrgaks, kui suudan tõeks teha, et ma tõesti aiatöölisena abt Montrose juures töötasin. Ja kas pole see tõendatud juba selle läbi, et on leitud töömaksu kviitung?"

„Kahtlematult,“ vastas Krag, „ja see asjalugu tõi ka, nagu juba ütlesin, tähtsa paranduse teie seisukorda. Hiljem on aga kaks asjalolu juure tulnud, mis seda on halvendanud. Kviitungi pole enam, see on täna peale lõunat politsei arhiivist varastatud.“

See teade näis Arnold Singerile erakordselt tugeva mulje avaldavast.

Ta ajas enda küünarnukkidele püsti ja vahetis püsti silmil tarretunult salapolitseinikule otsa.

„Varastatud?“ hüüdis ta. „See väike kvii-

tung, see tähtsusetu paberitükk — on tõesti varastatud?“

„Jah,“ vastas Krag.

Singer hakkas peaaegu väljakutsuvalt naerma.

„Te nimetate seda paberitükki tähtsusetuks,“ ütles Krag. „Teie jaoks oli sel aga kuulmatu tähtsus.“

„Teiste sõnadega,“ ütles Singer, „inimene, kes teadis selle tähtsust, on lasknud selle kaduma minna.“

„Seda võilme julgesti oletada.“

„Sellest võib mu elu oleneda,“ ütles Singer, „see inimene peab siis minu vaenlane olema.“

Ta heitis jälle narile ja pani käed pea alla.

„Ma ei karda aga teda,“ ütles ta.

„Selleks pole teil ka mingit põhjust,“ vastas Krag, „meie oleme varga leidnud.“

„Nii—üh, kes see siis on?“

„Kas teie tunnete hullu professorit?“

„See pole kellegi nimi.“

„Strantz on ta nimi.“

„On politsei ta leidnud?“ küsis Singer rutuliselt.

„Jah.“

„Siis kahtlentsen ma politsei nimel,“ jätkas vang, „et ta suuresti on eksinud oma katses minu süüdi tõestada. Ma tunnen Strantzi. Olen temaga abti aias töötanud. Ta oli kahjuks halb aednik, sest ta varastas lilli.“

„Ka Strantz ei või teie heaks midagi tunnustada,“ vastas salapolitseinik.

„Miks mitte?“

„Sest et ta on surnud! Täna öösel on ta tundmatu mõrtsuka odapiste läbi langenud. Teil on tõesti kardetavad vaenlased, armas Arnold Singer. Ainuke dokument, mis võilks teie süütusest kõneleda, on varastatud, ja ainuke inimene, kes võis teie kasuks tunnustada, on tapetud.“

Nende salapolitseiniku sõnade järele oli Singer kaua vait. Siis küsis?

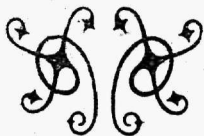
„Kas Strantz on ülekuulamisel olnud?“

„Ei.“

Jälle pikk vaheaeg, mille peale Singer pool iseendale ütles häälega, mille kohutav kõla Kragi pani värisema:

„See on saatus.“

(Järgneb.)

KEELEVEAD JA VASTUOKSUSED.

JOH. AAVIK.

III

Liiale minnakse ka yhes teises tähtsas keeleuenduses, nimelt nominatiivseis liitumusi. Mäletan ajalehis ja raamatuis näind niisuguseid sõnu kui *verikarva*, *rohisööjad*, *meripõhjas*, *põhipanev*, *jumalsalgaja*, koguni *aegjooksul*. Siin on nominatiiv ilmne viga, sest genetiivne funktsioon on siin selge: mille karva? — verekarva, mille sööja? — rohisööja, mille salgaja? — jumalasalgaja. Samuti peab ka olema *meripõhjas* ja *aja jooksul*. Ka soome keeles, mis muidu nii ohtrasti tarvitab nominatiivseid liitumusi, igal vähegi võimalikul korral, on vastavad sõnad genetiivse liitumise-ga. Niisugused liialdused nominatiiviste liitumuste alal mõjuvad jällegi ärritavaina vastuoksustena, kui samas ajalehes ja raamatus loed niisuguseid genetiivsusi kui *rongikäik*,

protestistreik, *programmikõne*, *piirirahvad*, kus tingimata peaksid olema nominatiivsed liitumused *rongkäik*, *proteststreik*, *programmikõne*.

Kõiksugu liialduste ja vastuoksuste tallermaaks on saand ka kolmas suurist olulisist keeleuendustest, nimelt sõnade korra degermaniseerimine, s. o. selle saksapärasuse kaotamine. Väga sageli näed samas kirjutuses, mis muudest uuendustest kubiseb, jämedalt saksapärasest sõnade korda — verbid ikka liiga lause lõpus: „nähtused, mis yksikutes tähtsusetutes osis ja kohis järjekindlusetult edasi kestunud *olid* (parem: „mis yksikuis tähtsusetata (ehk ebatähtsais) osades ja kohtades järjekindlusetata (ehk ebajärjekindlasti) olid edasi kestnud“); „koosolek oli otsustet kohaliku tulilõrje seltsi avarates ruumes, mis hiljuti sellel otstarvel korda seatud *oli*, *pidada*“ (parem:

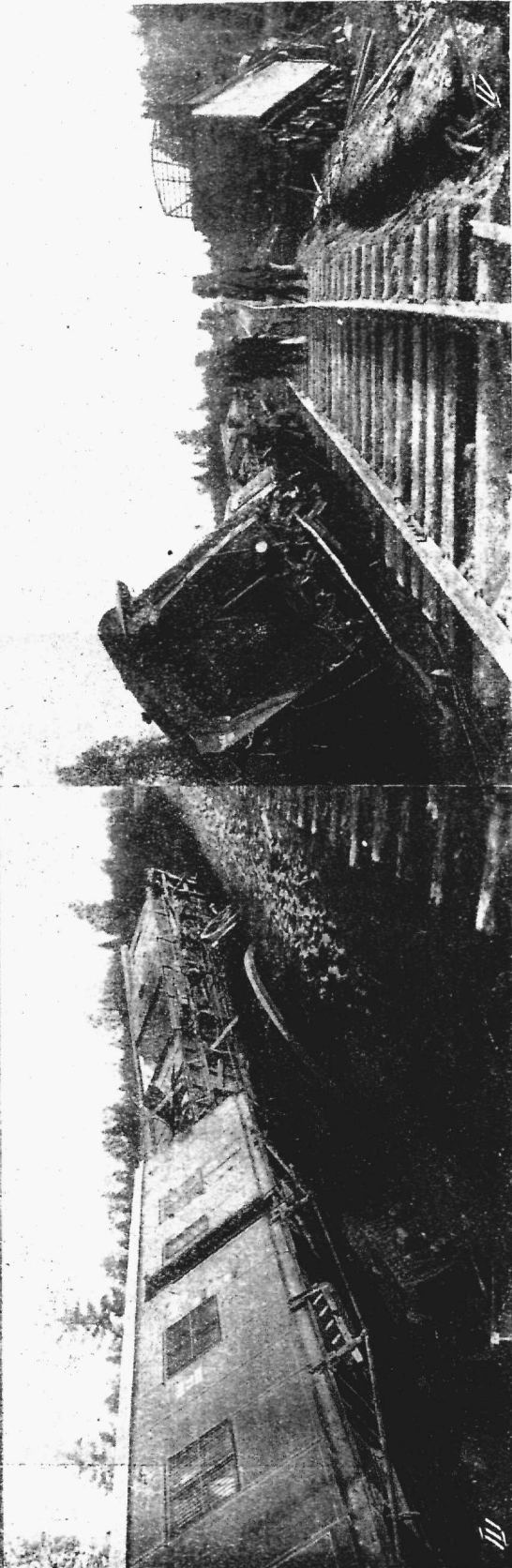
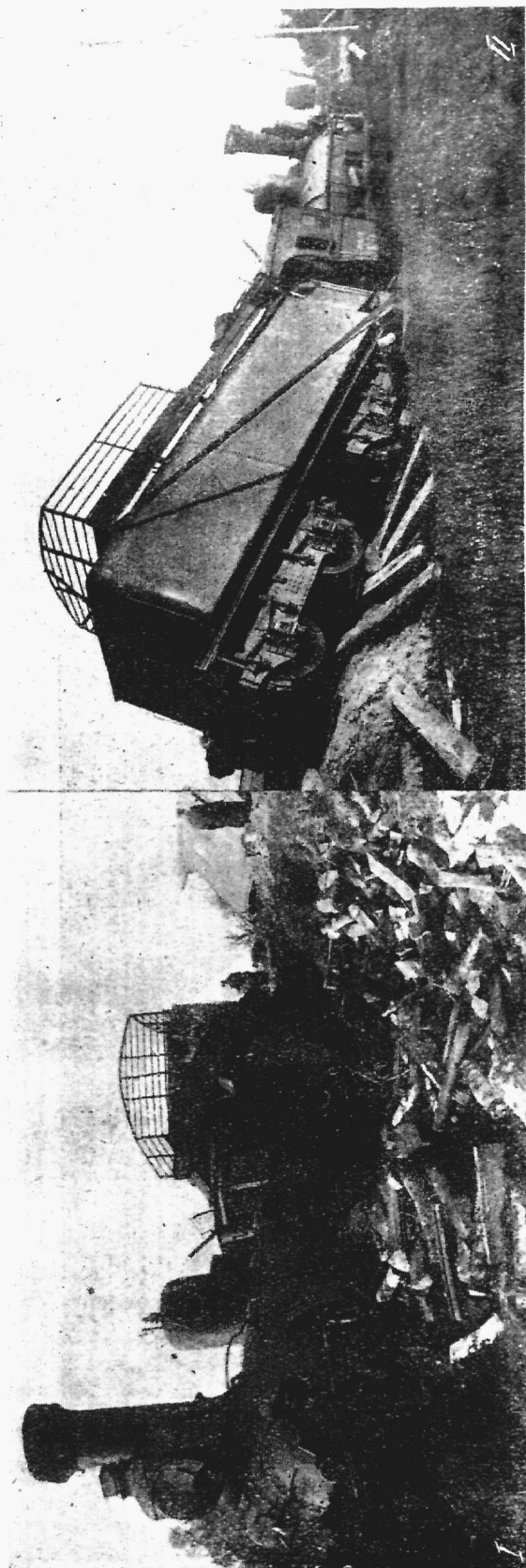

Leinaja ema.

Itaalia kunstniku Guido Calori kuju.

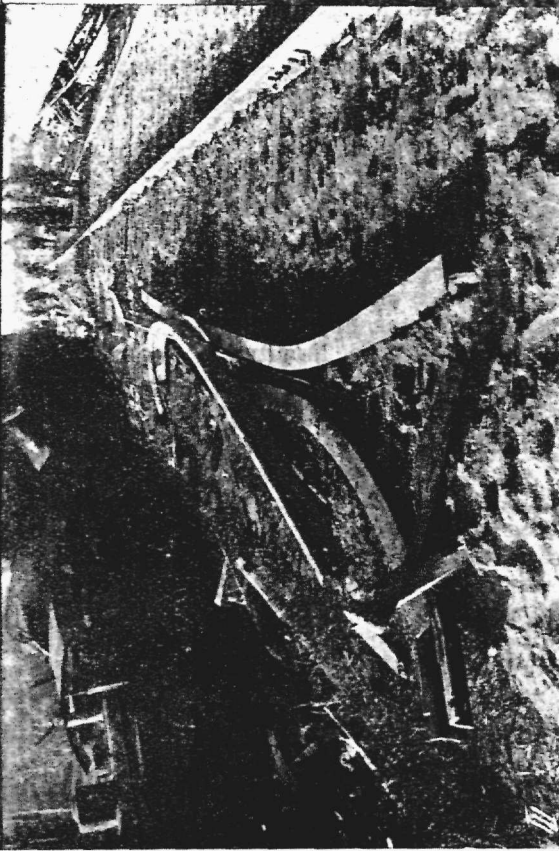
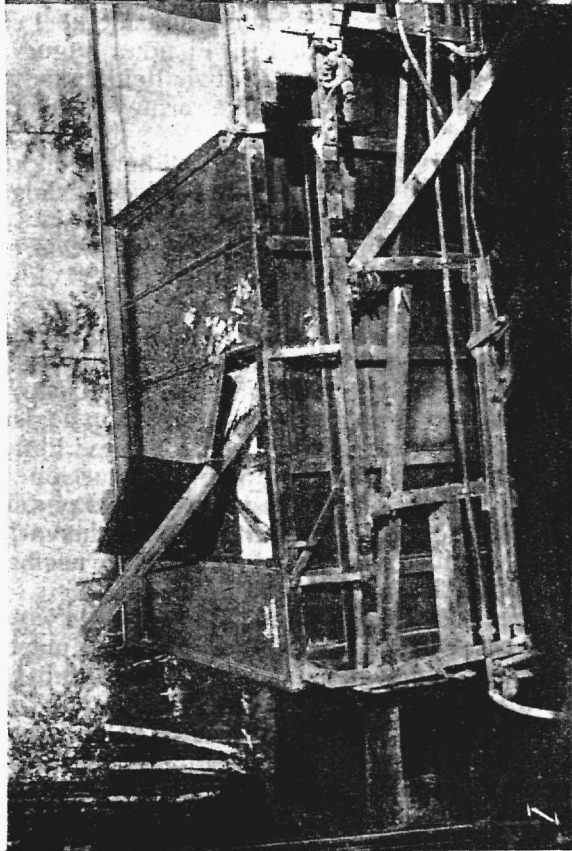
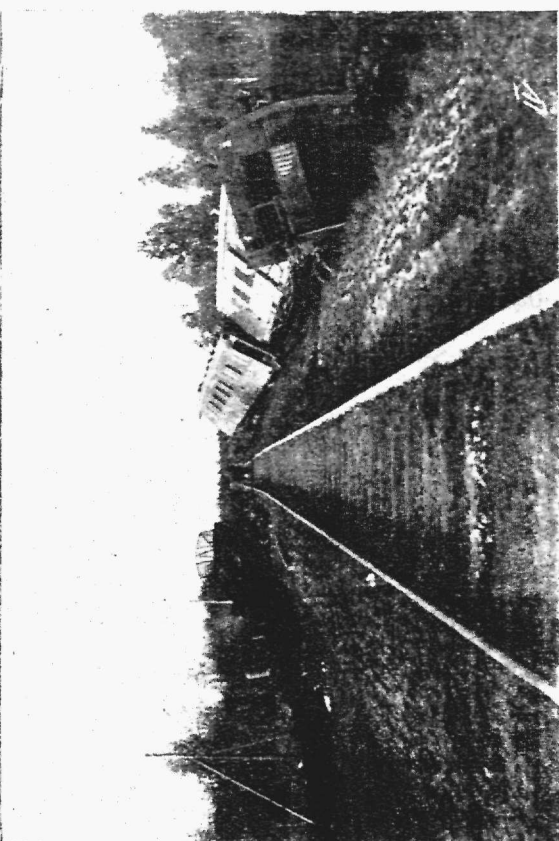
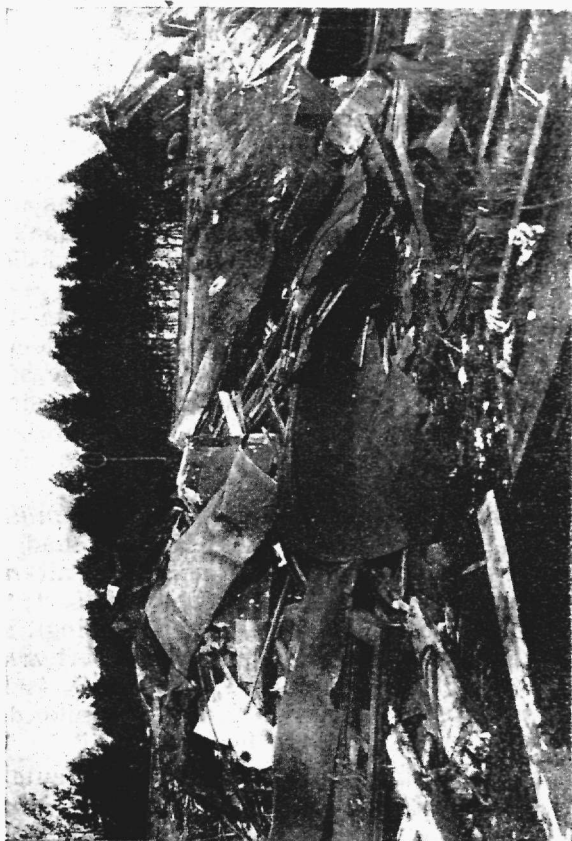
RAUDTEE-ÕNNETUS JÕGEVA LÄHEDAL.

Foto Argus.

I. Kraavi joosnud vedur eest vaadatuna.
III. Kraavi joosnud vagunid.

II. Seesama tagant vaadatuna.
IV. Vagunid ühel pool ja vedur teisel pool.

II. Rusud vagunist, millest lõhkumise teel surnud ja haavatud kätte saadi.
IV. Üldpilt.

I. Rööbas pakivagunist läbi.
III. Paendunud rööpad.

,koosolek oli otsustet pidada kohaliku tuletõrje seltsi avarais ruumes (või ka ruumides), mis hiljuti seks otstarbeks oli korda säetud'.

Mõned jälle lähevad degermaniseerimises natuke liiale ja kirjutavad selletaolist sõnade korda nagu: ,kui ta hakkas minema tagasi koju, et isalt kysida järele, kas ta peab võtma kaasa veel teise abilise...'. See teeb natuke kohmaka mulje. Seepärast võiks, vähemalt esialgu, käia keskteed ja ytelda: ,kui ta hakkas koju tagasi minema, et isalt järele kysida, kas ta peab kaasa võtma veel teise abilise...'

Sõnade kord on sageli ka stiili kysimus, nii et siin jääb teatav valiku vabadus, milles siiski tuleb hoiduda liialdustest yhele või teisele poole.

Syntaksi alalt veel kaks vähem tähtsat, aga ometi iseloomulist nähtust. Yks neist on teatavas mõttes ka keeleuuendus, olgugi õige vana, juba ärkamis-ajalt pärit, nimelt -na lõpu (essivi) tarvitamine. Selles on uuemal ajal ilmud imelik kalduvus liialdusse langeda: -na ähvardab -ks lõppu ära syya. Nimetaksin seda mingisuguseks na-tõveks. See esineb eriti teatavate sõnade järel, nimelt *tundma*, *osatama* ja *osutama* (näitama, näituma): ,ta tundis end õnnelikuna'. Kas ei võiks siin parem ytelda: ,ta tundis end õnnelikuks'. Nii on ka soome keeles, ja kui juba soome keeles nii on, mis muidu nii ohtrasti ja palju laiemal alusel tarvitab na-vorme, siis ei ole meil ammugi mitte põhjust na-d tarvitada, vaid võime siin julgesti ytelda -ks. *Osutama* peaks tingimata nõudma -ks. Mitte siis: ,see osutus valena', vaid: ,see osutus valeks' (erwies sich als unwahr, оказалось неправдой).*)

Et tõesti meil tegemist on mingi haiglase kalduvusega -na poole, seda näitab järgmine tsitaatlause (Tshelpanovi „Loogika“ lk. 110): ,me kindlasti loeme surelikkuse temale omase' (õigem on: omaseks). Teiselt poolt jäetakse -na mõnikord jälle tarvitamata, kus see võimalik ja kohane, ja tarvitetakse selle asemel *kui*: ,ta on kui inimene huvitavam' (pro ,inimesena huvitavam'). Vastuoksus!

Samuti uuemal ajal on ilmud üks isesugune mitmus-tõbi, mille vastu ka Saareste on protesteerind. Näit.: ,nad pidasid neid tingimusi väga tähtsateks', või: ,nad said õnnelikudeks'. Niisugusel korral võib omadussõna väga hästi ainsuses olla, nagu see ongi rahva-keeles. Mitmus on nähtavasti tekkind mingist teoretiseerimisest. Seepärast: ,nad pidasid neid tingimusi väga tähtsaks' ja ,nad said õnnelikuks'. Muidugi, väikese erineva varjundiga võib

*) Muidugi jääb -na niisuguses yhenduses kui ,see tundub imelikuna'.

mõnikord siin kyll ka mitmust tarvitada, kuid harilikum on niisugusel korral ainsus.

Yldse tuleb meil ikka tervitada juhust, kus võib mitmuse asemel tarvitada ainsust, sest et mitmuse morfoloogiline kylg vahel raskusi ja kohmakusi tekitab. Seepärast asetan kysimuse, et kas ei võiks koguni essiivi tarvitada ainsuses niisuguses yhenduses kui näit.: ,need asjaolud tundusid võõrastavana (pro võõrastavana)'.

Lõpuks peab ytlema, et ka mõned uued sõnad on komistuskiviks ja asja annavad paljudele kõiksugu liialdusteks, võõritarvitamisteks ja vigadeks. Kõigepäält tuleb konstateerida seda, et mõned, kätte saades mingi uue sõna, seda siis igale poole pyyavad toppida, ka sinna, kus seda sugugi vaja ei ole, niiviisi andes sõnale koguni teise tähendusvarjundi, mida tal õigupoolest pole olemaski.

Nii on mõnedelle väga meeldind sõna *milline*. Omas *milline* -vaimustuses lähevad nad nii kaugele, et tarvitavad seda sõna lihtsalt *mis* sõna asemel relatiivlause, näit.: ,kontsert, *milline* Estoonia saalis peeti'. Siin pole mingit *millist* vaja, vaid öeldagu lihtsasti: ,kontsert, *mis*... peeti'. ,Milline' tähendab ,missugune' (saksa ,welch ein', vene какой, что-за', mõnikord ka каровой), näit. ,milline ilus ilm täna!'

Teine niisugune uus sõna, millega kiputakse ta synonyme välja tõrjuma, on *ent*. Mõned ei tarvitagi enam *aga* ja *kuid*, vaid nende asemel ikka *ent*, arvates, et uuenduslik keel seda nõuab. Ei, uuenduslik keel ei nõua sugugi, et *ent*'i pärast *kuid* ja *aga* kõrvale heidetaks, vaid *ent* sõnale tuleb anda väike erinev tähendusvarjund.

Sõnakeste *ent*, *aga*, *kuid*, tähenduslikkude vahede kohta võib anda järgmised esialgsed näpunäited: kõige nõrgemad on *ent* ja *aga*, kõige tugevam on *kuid*. Pääle selle: *kuid* toob midagi vastuvaidlevat, midagi millegi kiuste olevat (näit. ,see on kyll nii, kuid asjal on siiski veel oma konks'); *ent* annab midagi endastmõistetavat, millega lugeja oletetakse nõus olevat, ja seda sageli yhe teise väite põhjenduseks või järelduseks. Temaga võiks seepärast syllogismis alustada väikese eelduse, näit.: ,mõned luuletajad armastavad kirjutada pikki luuletusridu, ent pikkades ridades on riimi kergem saavutada'. *Agaga* on vahepäälne ja mitme tähendusvarjundiga. Mõnikord kõlbab ta *kuid*-sõna asemelle, mõnikord jälle võib ka *ent*'i aset täita.

Samuti mõnedel kipuvad *kyynitama* ja *kyynitama* välja tõrjuma sõna *ulatama*: viimast ei tarvitetagi peaaegu enam, vaid ikka ainult *kyynitama* ja *kyynitama*. See on liialdus. Mõnele uuele sõnale jälle antakse natuke valetähendus, nii sõnale *saavutama*. ,Saavutama' ei tähenda õigupoolest muud kui ,kätte saama' (saksa erreichen, vene достигать, догнать): ,oma sõb-

rale järele sõites saavutas ta tema alles järgmises linnas; ka: ,tagajärgi saavutama'. Mitte aga ei tähenda ,saavutama' seda, mis vene ,добывать', millises*) tähenduses teda mõned on hakand tarvitama, näit.: ,männist *saavutetakse* vaiku'; siin lihtsalt: ,männist *saajakse* vaiku'.

Samuti tähendab *saabuma* ainult ,kätte jõudma, päralt jõudma', mitte vene ,получаться'.

Eriti õnnetu saatus on osaks saand uuele sõnale *omama*. Selle sõna õige tähendus on, ,oma olema' (saksa besitzen, haben, vene обладать, имѣть), näit.: ,see omab suure väärtuse' (= sel on suur väärtus). Nyüd aga on mõned sellest sõnast nii aru saand, et *omama* tähendab sama kui *omandama*, see on, omaks võtma, endale muretsema, (saksa aneignen, erwerben, vene усвоить, приобрести). Nad arvavad seega, et *omama* on lihtsalt uuendus *omandama* asemel. Ja nad kirjutavad siis: ,Sellepärast pole ime, et Germaani suguharud peale Rooma langemise (peab olema: langemist), sealt vähe teaduslikku materjaali omasid (*omandasiid!!*)' (Agu 1924, lk. 119).

Omama on õigupoolest halb uus sõna, sest ta suur sarnasus sõnaga *omandama* mõjub se-

gavalt ja teebki, et nende tähendused kergesti ära vahetetakse. Kardan, et kõik hoiatused ja õpetused siin jäävad mõjutumaks. Kui palju Hindrey omal ajal ironiseeris, kyll proosas, kyll värssides, väärsõna *marodöörima* (pro marodeerima) ja selle tarvitajate yle, aga ometi tarviteti seda kõiges rahus edasi, koguni tähtsate ajakirjanikkude poolt.

Seepärast oleks kõige parem, kui *omama* asemelle saaks täitsa uue iseseisva juursõna.

Ka uue sõnaga *säilima* juhtub mõnel väike viperus: nad tarvitavad seda valesti transitiiivses tähenduses: ,ta tahab selle asja *säilida* kalli mälestusena'. See on jäme viga, sest ,säilima' ei tähenda sugugi mitte ,alal hoidma' (— teist), vaid ,ise alal hoiduma': ,see syndmus *säilis* kaua ta mälestuses'. ,(Teist) alal hoidma', seda tähendab *säilitama*: ,ta tahab selle asja *säilitada* kalli mälestusena'.

Ka valesti muutmist juhtub uute sõnadega, mis ju arusaadav ja vabandetav. Nii olen näind mitmeid kirjutavat ,*julmid* iseloomud', kuna peab olema ,*julmad* iseloomud'.

Ja lõppeks: mitte *soodne*, vaid *soodus* (getetiiv *soodsa*)!!

SAATUS JA KOHVIK.

MAY WYNNE'i järele. Inglise keelest. L. T.

Tol päeval oli mul oma ostudega õige kiire ja ma olin täitsa tüdinunud, kui armsamas kohvikus istet võtsin, et oma närve karastada tassi kuuma kohviga.

Olin hoolega ametis oma maiuskookide valmistamisega, ja piilus sealjuures pahema silmaga üht lilla kübaraga neidu, kes istus oma emaga minu lähedal lauas, kui veel keegi võõras kohvikusse astus.

Kui ma parajasti otsusele jõudsin, et too lilla kübaraga ja musliinkleidis neid on päris „kass“ ja sugugi enam noor, märkasid järsku, kuidas ta jahmatas, toolilt pooleldi tõusis ja nagu vähk punaseks läks.

Ühtlasi panin aga ka tähele, et uus tulija tegi lilla kübaraga neiule kohmetu, kange kummarduse ja sammus siis otse minu poole.

Algul vahtisin aina, siis vilksatas mul välkiirelt meeles, et olin temaga juhuslikult kohanud ja rääkinud „Kuld-Lõvi“ võõrastemajas. Kord mängisime koos vist isegi murutõnist ja ta nimi oli Rein—, ei, Neiman, Hugo Neiman.

Kuni ma mõttes nii kaugele jõudsin, oli mu käsi peaaegu otsast ära pigistatud ja mu nime korda kuus hüütud. Ja siis anus herra Nei-

man, et ma oma laua vahetaksin teise vastu akna orvas, mis osalt varjatud kirjust musliin-eesriidest.

Sealt oli „Lillakübar“ otse minu vaatepiiril, ja ma ei saanud jätta tabamata neid ähvardavaid pilke, mida ta minu poole saatis. Need näisid nagu midagi halba ennustavat, ja et ma oma seisukohast aru ei saanud, pöördusin herra Neimani poole, ent valju ja keelava vaate asemel, millega kavatsesin ta liig vaba ning julget ülalpidamist lõpetada, tahtmata naerata-des.

„Teil on aga hea mälu!“ sosistasin lahkelt. „Kas teate, kui teie sisse astusite, ei tundud ma teid sugugi ära.“

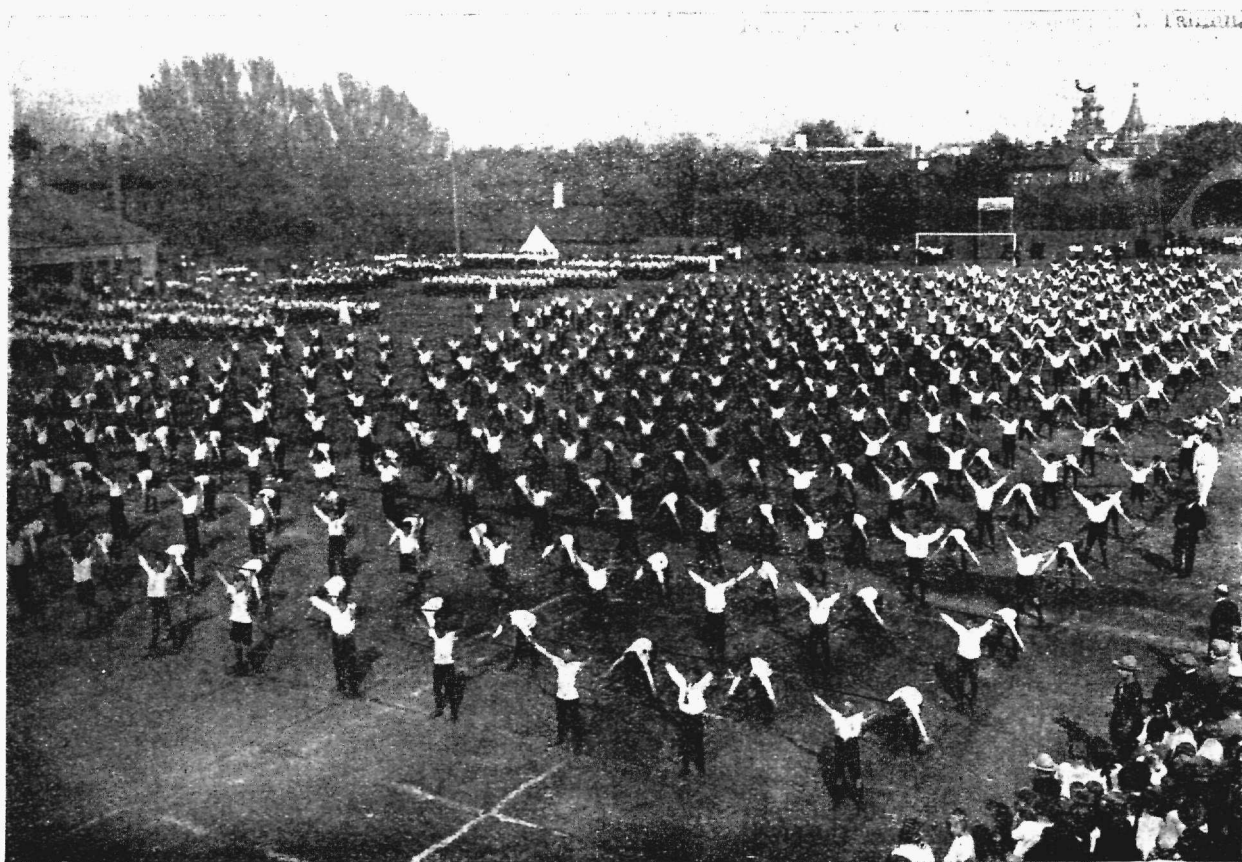
Ta heitis mu peale anuva pilgu — ja tal olid tõesti imekenad pruunid silmad.

„Jumala pärast, ärge andke mind välja ja ärge pidage mind veel päris nõdrameelseks!“ palus ta. „Kui — kui tohin —, siis katsun teile hiljem seletada. Oleksin teile südame põhjast tänulik, kui teie oma olekuga väljendaksite, nagu oleksime vanad sõbrad — päris vanad sõbrad!“

Mulle tegi see suurt lõbu ja ma olin pikema jututa nõus, olgugi et veel pahane olin.

See oli kõige lõbusam, ent ühtlasi ka kõige

*) Siin peaaegu võib olla ,millises'.

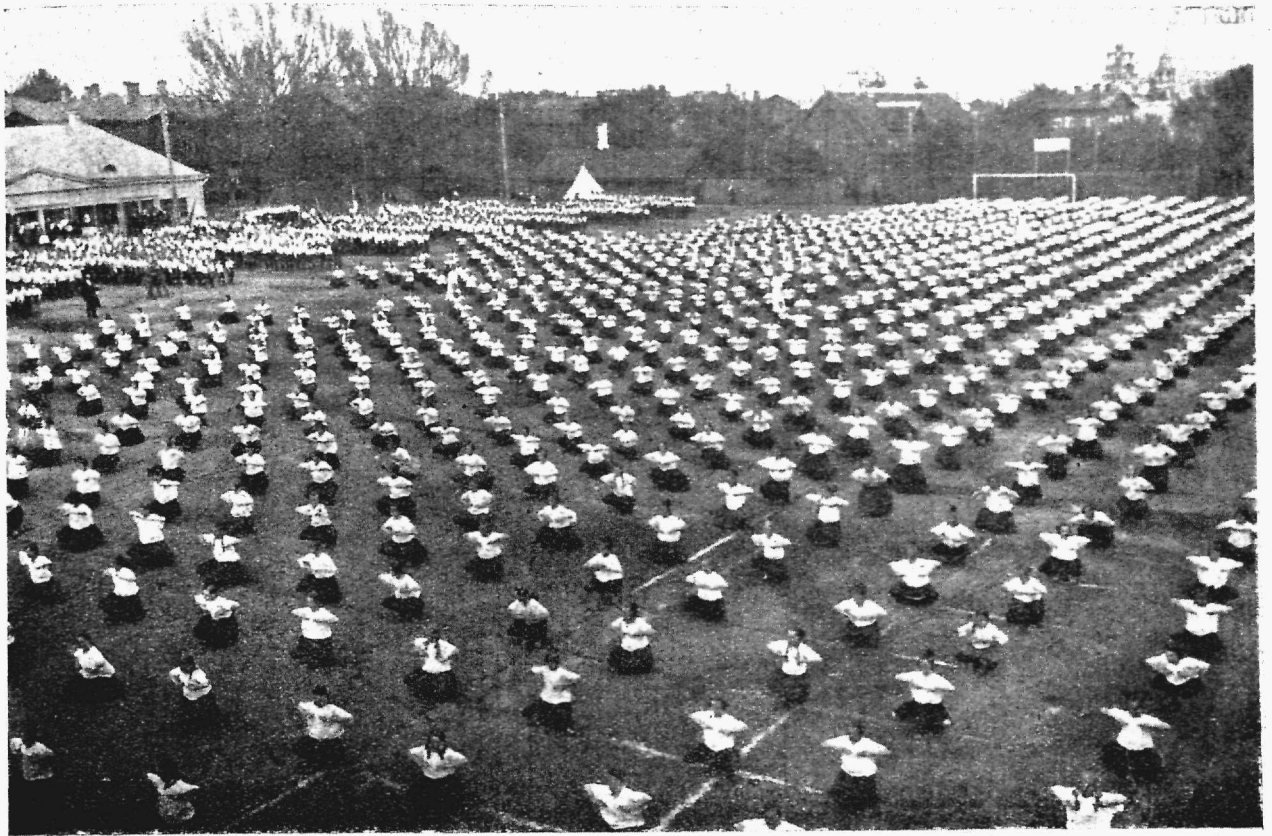

Poeglaste kepiharjutused võimlemispäeval.

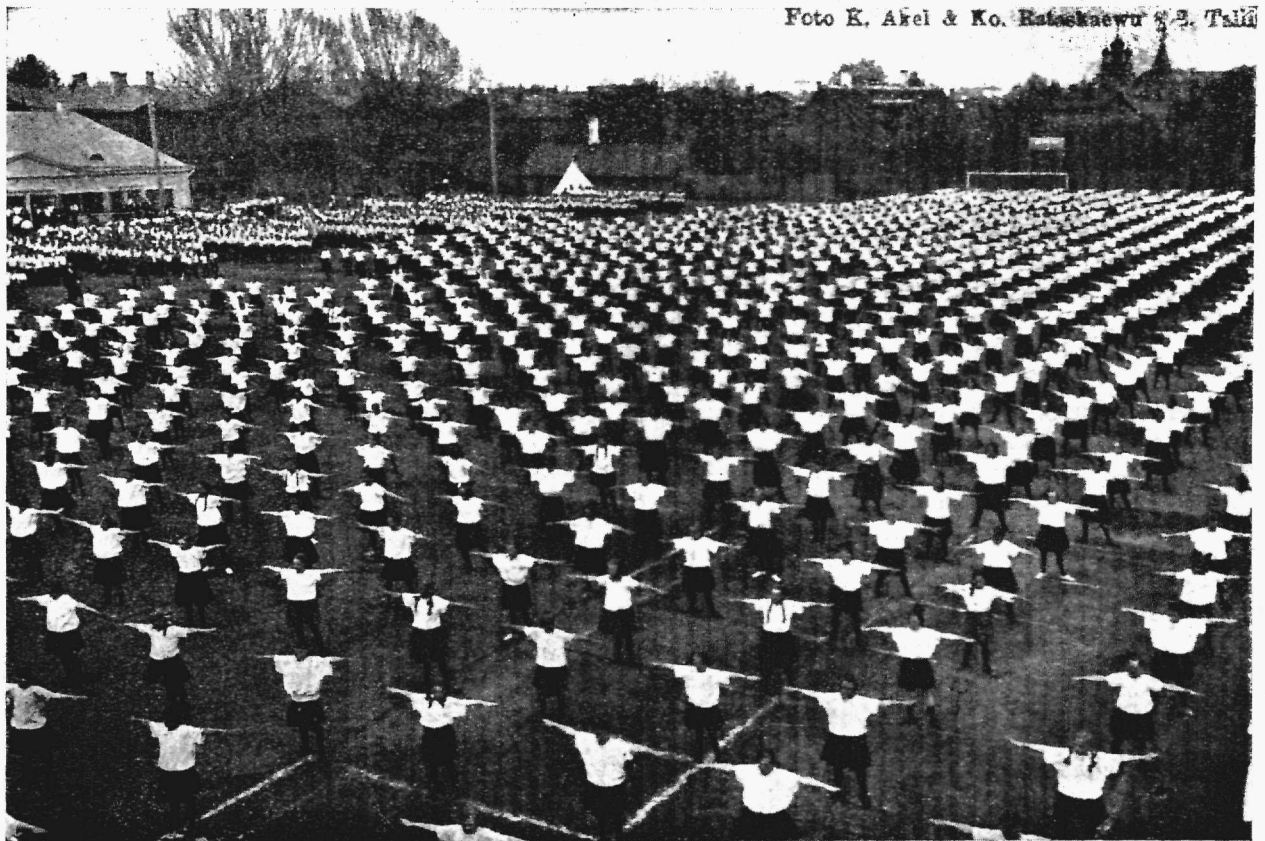
Poeglaste võimlemisharjutused Kalevi väljal.

Foto Akel.

Tütarlaste võimlemisharjutused võimlemispäeval.

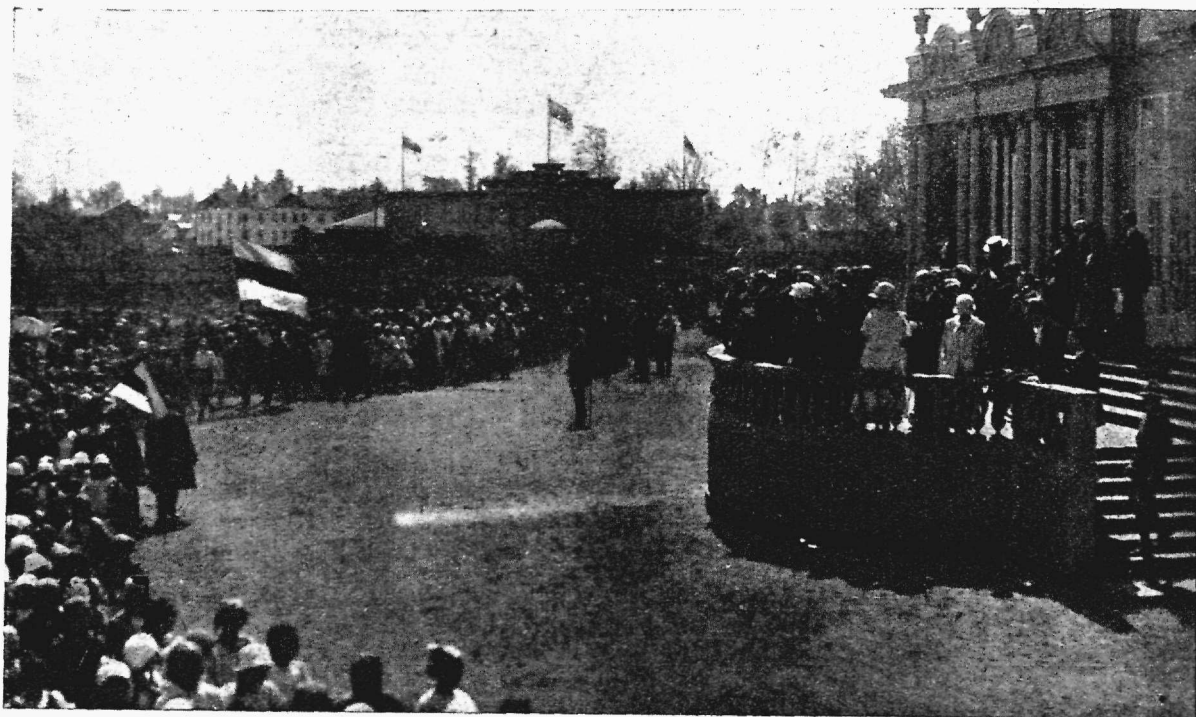
Foto K. Akei & Ko. Raasikatu 33, Tallinn

Tütarlaste võimlemisharjutused Kalevi väljal 31. mail — koolide võimlemispäeval.

Foto Akei.

KOOLIDE LAULUPÄEVALT 1. JUUNIL HIPPODROOMI VALJAL.

Noorte rongikäik Hippodroomi väljale.

Foto Akel.

haavavam kohvijoomine, mis mul on kunagi olnud tête-a-tête. Mis oleks küll mu vana armas emake öelnud, kui ta mind seal oleks näinud nõndaviisi istumas, naermas ja lobisemas ja — pean tunnistama — isegi edvistamas noormehega, kellega ma ainult juhuslikult võõrastemajas tutvunud.

Hoolimata salajasest süütundest oli mul siiski väga lõbus. Herra Neiman oli osav naljajataja — ja vahete-vahel nägin, kuidas „Lillakübar“ meie poole põlevaid pilke saatis.

Ja siis — ma ei tea, kuidas see juhtus — võib olla ehk tähendasin ma, et mul aeg minna oleks — või maksis „Lillakübara“ ema oma arvet — igatahes enne kui ma arugi sain, mis sündis, hüüdis herra Neiman õrnalt minu nime, minu eesnime, ent küllalt kõlava häälega, ja järgmisel hetkel suudles ta minu kätt ja käevart ning sosistas rumalusi.

Algul olin üllatusest kohmetu, et taibata, mis see häbematu inimene õieti tegi, ja kui ma siis vihase kiljatusega talt oma käe ära tõmbasin, oli „Lillakübar“ ühes oma emaga kohvikust juba kadunud.

Tundus, kui oleksin palavikus olnud. Näiliselt olin kohvi joonud nõdrameelse mehega.

Vaatasin teda põlastavalt. Ta oli vajunud täitsa jõuetult pika sohvapingi nurka ja tundis nüüd enda üle häbi.

„Herra Neiman,“ sõnasin teravalt, siis peatusin. Parem kohviku neidu helistada kui nõdrameelsega sõnu vahetada, mõtlesin endamisi.

Ta näis mu mõtte mõistvat ja kargas kohe püsti.

„Ma tean, neiu Palm, teil on võimatu mulle andeks anda või minu vabandust kuulda võtta,“ kogeles ta. „Kuid tahan asja natuke selgitada, muidu loete mind vahest päris hulluks. Uskuge, ma ei kavatsenud seda haavamist enne siiajõudmist. See naine siin ajas mulle need mõtted pähe.“

Väsinult äigas ta käega üle otsaesise.

„Lilla kübaraga daam?“ küsisin mina.

Ta noogutas peaga.

„Kui te ainult teaksite, missuguseks ta minu elu teeb!“ ohkas ta sügavasti. „Mul pole endast sugugi liig hea arvamine, pole ma ka harimatu inimene, kuid ta kiusab mind kõikjal taga. Kuhu ma ka iial lähen, seal on ta kui vari mul kannul. Olen kindel, et ta esimesel heal juhusel mulle oma käe pakub, ja ma ei tea tõesti, kas mul siis ka küllalt häbematus

Publik noorte laulu kuulamas.

Vaade Hippodroomi väljale noorte laulupäeval.

Foto Akel.

jätuks ta ettepanekut tagasi lükata! Kui ma tema täna siit eest leidsin, olin päris meelt heitmas. Mind oleks palutud koju saatma ja Jumal teab mis veel. Korruga silmasin siis teid ja toiminis silmapilkse mõtte järele."

„Ta lahkus siit kindlas arvamises, et ma teie kätt palusin.“

Mina punastasin üleni, tabasin ta pilgu ja puhkesin oma suureks meelepahaks järsku naerma, selle asemel, et endiselt väarikana püsida.

„See on liig rumal,“ ütlesin hingeldades. „Mul on süda teie peale hirmsasti täis. Loodan, et meie ialgi enam ei kohta, ja seepärast annan teile andeks.“

Kahtlen, et ka siis nii helde oleksin olnud, kui „Lillakübar“ poleks mulle juba kohe alguses vastik olnud.

* * *

Kaks kuud pärast kohvikulugu — mille pärast minu õde Nelli nuttis ja millest ma oma kallile vanameelsele memmele sõnagi ei lausunud — sain ma lahke kutse Mulgimaale ühe kooliõe juure kuueks nädalaks võõrsile minna.

Neil oli seal ilus mõisake, kõige toredam paik suvitamiseks, kus võis ratsutada ja murutõnist mängida niipalju kui süda soovis. Õde Nelli oli kahe. Mina tegin talle aga selgeks, et see ta enda süü on, kui ta koolis rohkem sõpru ei kogu. Nelli oli alati tagasihoidlik, mina aga mitte.

Päev pärast minu maale jõudmist oli seal suur aiapidu, ja et ka palju murutõnist tuli mängida, siis lootsin sellest pidust kuidagi üle saada.

Istusin aias pingil, sõin jäätist ja ajasin juttu kohaliku õpetajaga, kui oma suureks ehmatauseks nägin üht neidu meile lähenevat, kes polnud keegi muu kui „Lillakübar“.

Aratundmine oli vastastikune — nähtavasti olime teineteisele mulljendi jätnud — ja ta kollakas jume muutus telliskivipunaseks. Ta pöördus mu koolisõbra Aliine poole, ja ma kuulsin kokkudes, et ta palus end minuga tutvavaks teha.

Võimatu oli põgeneda; ma püüdsin kõige suurema rahuga jäätist süüa, kuni viimse minutini.

„Lilli, tohin ma sulle esitleda preili Tomsoni? — preili Palm, preili Tomson. Ma ei teadnud, et juba varem olete teineteist näinud,“ jätkas Aliine sõbralikult.

Mina kummardasin keppkangelt, ent neiu Tomson sirutas mulle oma käe.

„Ma arvan, mul tuleks teile õnne soovida, preili Palm,“ ütles ta ja ta hales väikesis silmis vilksatas kurjus — ja vabandust paluda.

Kuid herra Neiman oleks pidanud tõesti ettevaatlikum olema ja teie kätt mitte avalikus kohas paluma.“

Nägin Aliinet imestades enda otsa vahtivat ja siis tundsin, kuis mu süda järsku seisatas, — õnnetus tuleb alati uksest ja aknast korruga. Hugo Neiman sammus päris elusalt meie poole Aliinet teretama.

Oleks maapind avanenud, oleksin talle tänuulik olnud.

„Lillakübara“ käes oli kättemaksmise kord.

Ta tegi seda ka kohe, pöördudes hiilgava naeratusega herra Neimani poole.

„Olen nii väga rõõmus, et mul viimaks ometi õnn osaks sai teie mõrsjaga tutvuneda,“ sõnas ta ülilahkelt. „Just praegu seletasin talle, kui hinnus de trop ma olin, kui teda viimselt nägin.“

„Minu —“ algas Hugo imestanult.

Siis silmas ta mind ja kahvatas, kuid see kestis vaid poole sekundit.

Ta sai sellest imeruttu üle.

„Täna väga,“ sosistas ta. „Unustasin hoopis ära, et sa juba täna siin oled, Lilli,“ jätkas ta minu poole pöördudes, „mõtlesin, et homme tuled.“

Mõttetu naeratus oli kõik, mida teha suutsin.

Praegune seisukord oli küll päästetud, mida toob aga tulevik?

Pool tundi hiljem tuli ta minu juure, kui ma aias tusaselt jalutasin ja selle peale mõtlesin, kuidas minu patt ometi avalikuks tuli. Olin halvast tujus ja hakkasin talle etteheiteid tegema.

Tema kahetsus ja meeleheide polnud aga pooltki nii suur, kui seda olin oodanud. Sellega, et ta alguses kogu lugu pigemini heaks naljaks pidas, pahandas ta mind veelgi enam.

„Kuulge, neiu Palm,“ anus ta, „kui teil midagi selle vastu pole, siis oleks ometi kõige parem iga — mõned nädalad kihlatud paarina veeta. Kui teie koju jõuate, võite ju kihluse murda, ja seega poleks midagi halba tehtud. Kas olete nõus?“

„Tõesti, ei tea,“ vastasin. „See oleks liig kole. Isegi teie eesnime ei tea ma —“ siis ei teadnud ma seda tõepoolest veel mitte.

„Minu nimi on Hugo,“ vastas ta. „Ja homme toon teile sõnnuse. Seletage, nagu oleks sel üks kivi välja kukkunud, mis pärast ta praegu kullasepa käes on.“

Tal oli palju luuletendu, ja sealjuures oli ta ka väga kena. Kui olime rohtaias tund aega jalutanud ja juttu vestnud, võtsin ta ettepaneku vastu. Hakkasin selles isegi humoorilist külge nägema, ja tõin seda järjest esile, millega herra Neimani rahutuks tegin.

Niipea kui ükski jääme, võttis Aliine mind kihluse pärast käsile. Olin sunnitud talle seletama, et seni oli kõik veel saladuses, ja palusin teda sellest mitte kellelegi rääkida. Ta oli väga rõõmus, soovis mulle õnne ja kallistas mind, mina aga suutsin vaid vaevalt pisaraid tagasi hoida.

„Missugune hinnus hoop Emilie Tomsonile!“ isetas Aliine. „Kuude kaupa ta aina püüdis seda vaest poissi, ja kõik rääkisid juba, et ta ise pakub oma käe Hugole, kes iialgi ei julgeks seda tagasi lükata. Ta on nii viisakas naiste vastu ega haavaks isegi karjatüdrukuid.“

Ei tea, kas karjatüdruk siin asjasse puutus,

kuid niipalju oli kindel, et Hugo Neiman minu tunnetest midagi ei hoolinud. Ükskõik, mõtlesin endamisi, on ju ainult kuus nädalat, ja niipea, kui koju jõuan, katkestan kihluse.

Selle kuue nädala jooksul juhtus siiski nii väga palju, et oma kavatsuse täiesti unustasin. Ja kui Hugo avameelselt kinnitas, et kahju oleks kihlust katki jätta, mil puhul ta kindlasti hukuks või langeks neiu Tomsoni lõksu, siis andsin järele, ja tagajärjeks oli õnnelik abielu.

N. B. Neiu Tomson saatis meile pulmakinkiks kohvikannu-soojendaja, mille üle me mõlemad naerma puhkesime. Hugo aga tähendas, et see siiski oli väga kena meeletuletus sellest, mida talle võlgnesime.

MUINASJUTT.

Poola kirjaniku KASIMIR TETMAIERI järele —op.

Langeta mu poole pea ja kuula!

Kui jumalad veel inimestega seltsisid, tegi üks Ateena luuletaja Zeusi auks hüüni, mis müristaja ja välguheitja südant nii rõõmustas, et otsustas luuletajale tasuda oma rõõmu suurus. Vägev ja hiilgav kui päike, mis metsa tagant tõuseb, läks ta Olümpusest luuletaja juure maa peale. Kaljul mere ääres istus luuletaja. Toetades pead kätega vaatas ta taevasinisesse otsata merekaugusse ja kuulatas monotoonset, täis jõovastavat unistust pooluniste

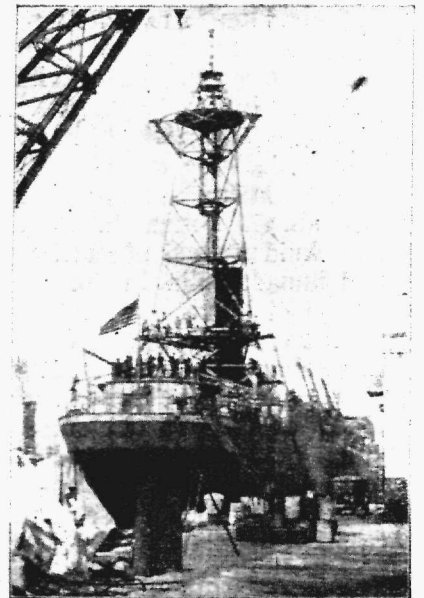
lainete müha. Nähes enda ees maa ja taeva valitsejat, ärritus luuletaja, kuid Zeus pöördus armulikult ta poole.

— Sa austasid mind lauluga, mis kohane mu kuulsusele ja vägevusele, tahan sulle seda tasuda. Annan su sõnale sarnase väe ja sarnase nõiduvuse, et meri vaikib ja sind kuulatab ja taeva all rändavad pilved seisatuvad oma rännakus. Ma annan su sõnale sarnase väe, ja sarnase nõiduvuse, et parimad mehed annetavad sulle su laulude eest kulda ja purpurit ja

Suurlinna liikumine.

Autode ja autobusside liikumine ühel Londoni tähtsamal uulitsal keskpäeval.

Ameerika sõjalaev „Patoka“ liikuva mastiga, mille külge lennukid võib kinnitada.

sa oled nende keskel kui kurg-juht, kelle järel lendab kogu kari, ja ilusaimad naised kingivad sulle oma roosad hinged ja oma valged hästilõhnavad kehad. Ma teen su tugevaks, rikkas ja õnnelikuks.

Luuletaja raputas pead ja vastas:

— Jumalate ja inimeste isa, su tasu ja su varandused on kõrgemad lihtsate surelikkude võimistest ja on väärt su kõikvõimsat ja surematut kätt. Kuid mulle pole neid tarvis, ma olen nendetagi rikkas, tugev ja õnnelik.

Jäi mõttesse olümpialane.

— Kuidas nii? — küsis ta. — Su õlgadel, luuletaja, näen ma tolmunud mantlit ning muda su jalgadel rasketest ja väsitavatest teekondadest, aga käes on sul rändaja sau. Kurbus on su otsaesisele murekortsud uuristanud ja su huultele vajutas kibedus ja kaastundmus oma

pitsati. Kohtasid sa millalgi Heliose vankrit naeratusena? Sa oled koduta kui lind, kellel pesa ära uhati. Sa oled üksinda kui mägestikuroos kaljul. . . Kus on siis su jõud, rikkus ja õnn? Mis sul siis on?

Luuletaja vastas:

— Üks naisesüda, kes mind kuulab.

Naeratles jumalate ja inimeste isa ja pannes oma hiilgava käe luuletaja õlale, ütles:

— Aga kui ma teen, et ta sind enam ei kuula?

— Siis saada mulle surm, — ütles luuletaja.

* * *

— Siis saada talle teine, isa Zeus, — kostis salakavala paani jäme pass, kes lähedal tihnikus ristijalul lamas, tõriudes lõhnava mirdiok-sakesega enesest kärbseid.

KUIDAS VARGAID VANASTI NUHELDI.

Vargus oli juba muiste tuttav pahe, mille vastu valjude karistustega võideldi. Karistused jagunesid mitmesse liiki. Ikka määras suurema karistuse varastatud eseme väärtus ja kui mitmekordse varguse eest vargal vastu-tada.

Vanemal ajal seisis kallima kui 8-shillingilise asja varguse nuhtluseks mehel võllas. Varastas naisterahvas nii kalli hinna väärtuses, mõistis kohus naisterahva elusalt hauda „ta naiseliku au pärast“. Hiljemini tõmmati meesterahvas võlla, kui varastatud omanduse hind 5 kuldkuldeni peale tõusis, naisterahval aga löödi mõõgaga pea otsast.

Nagu Nottbeck seletab (Criminalchronik Revals, I. 34), anti vähemate varguste puhul esimese korra ihunuhtlust, teise korra ihunuhtlust kaagil, kolmanda korra samasugust nuhtlust, kuid ühtlasi põletati märk peale ja varas aeti linnast välja, kusjuures teatati, et süüdlast järgmisel korral surmanuhtlus ootab. Alati ei peetud ometi sellest järjekorrast kinni, vaid varast tabas juba palju varemini surmanuhtlus.

Ülepea tuleb tähendada, et ehk küll varastel teada, et korduva ehk suuremhinnalise varguse puhul neid surm ootas, ei suutnud see teadmine neid ometi tagasi hoida kätt võõra varanduse järele ülekohtusel omandamisel välja sirutada. Igas linnas nähti vargaid sagedasti võllas rippuvat, vahel mitu korraga, kuid ometi ei kadunud vargused. Maalgi annavad võllamäed ehk muud võllakohad tunnistust endistest võllastest, kus kõige sagedamini vargad kõlkusid; mõista muidugi anti seal ka röövlite

ja mõrtsukatele aset. Vaevalt mõtleb meie päeval Võlla valla nime kuuldes keegi enam selle peale, et nimi endist võllast meele tuletab. Võlla vallas — mõisa juure arvatud — oli koht, kus peaaesjalikult vargad oma süüd pidid lepitama. Teisal ei ole endistest võllastest enam mingisuguseid mälestusi järele jäänud.

Tallinna linnavalitsuse arhiivis leidub väga rohkesti teateid varaste ja nende nuhtlemise kohta vanemal ajal. Olgu eelpool selle kohta mõned teated avaldatud.

Kesknädalal enne küünlapäeva 1438 poodi Tallinnas korruga kaks varast võlla. Üks oli Peeter Vlyns, see oli Luudeke Kärme naise õelt 9 ferdingi varastanud, teine, eestlane Hans, oma peremehelt Dönhof Kallelt kirve, käterätiku ja piigi. Selle varguse pärast laskis Dönhof Kalle mehe võlla puua.

1438 laupäeval enne miiklipäeva poodi Tallinnas jälle kaks varast korruga võlla. Üks, Niklas, Viiburist pärit rätsepp, varastanud saunas kuue, teine, eestlane Melo (= Mällo), Virumaalt, varastanud 5 kannu, kuue ja kasti mitmesuguseid asju linnas.

1438 paastu teisel laupäeval tõmmati keegi Kiida mees kuue varguse pärast võlla. Enne seda sai ta veel ihunuhtlust.

1464 maeti Tallinnas üks naisterahvas elusalt maha, kes oli varastanud ühest kohast mantlid ja teisest linte.

1495 kesknädalal pärast pühade päeva poodi varas Hans üles, kes, nagu ta ise üles tunnistas, teiselt vargalt joomise puhul 70 kuldnat varas-

Prof. Puusepp, Foto Parikas.

Euroopa kuulsusega arstiteadlane, Tartu ülikooli õppejõud, väljamaa ülikoolidesse ettelugemisi pidama kutsutud.

tanud. Teda piinati kolm korda, enne kui ta süü üles tunnistas.

1500 mõisteti üks naisterahvas varguse pärast summa. 9 kodanikku palusid ta eest; see pärast ei maetud teda elusalt maha, vaid hukati mõõgaga ära. Selle asemel maeti kaks aastat hiljemini teine naisterahvas varguse pärast elusalt maha. Enne mahamatmist pidi see naisterahvas 32 nädalat vangis istuma. Saadi teada, et see naisterahvas raskejalgne oli. Vana seaduse järele ei saadetud niisugusel puhul surmaotsust täide enne lapsesünnitamist.

1650 kaebas maanõunik Taube Riisiperest oma sulase Gustav Kaarli poja varguse pärast kohtusse. Tallinnas mõistetakse süüdlane võlla.

1667 on Jürgen Sifferson ja Sibbi Sibbisohn (= Sibi Sibipoeg) varguse pärast ühel ajal kohtu all. Mõlemad mõistetakse poomissurma.

1686 puuakse Jürgen Rein võlla. Ta kohta öeldakse, et ta kolm korda kaagis vitsu saanud, talle varga märk ihusse põletatud, ta linnast välja aetud ja talle kuulutatud, et ta järgmise varguse puhul võlla satub. Hoiatus ei hoidnud meest ometi varguselt tagasi.

Varemajal käis poomise eel peks ja kõrva äralõikamine. Nii teatatakse 1465, et ühe kõrvaga Matias Susi varguse pärast kaagi all peksa saanud. Paar aastat pärast seda kõneldatakse jälle vargast, kelle ühe kõrva meister Hermann varguse pärast ära lõiganud; see oli uuesti midagi varastanud ja 6 kuldna eest ära müünud. See varas tõmmati võlla. Niisama sünnib 1476 vargaga, kelle nimi Matias Hap; see oli varem kaagi all peksa saanud, kõrvast ilma jäänud ja linnast välja aetud, kuid tuli uuesti linna tagasi ja varastas vaeselt mehelt kuuri alt 2 vesti, särki ja paar kotti.

Võllas ootas sedagi, kes pettuse teel võõrast varandust omandas. 1552 paiku võttis keegi laevakapten laevatäie soola Norra viia. Muhu saare juure jõudes laskis ta 22 kotti soola saarele viia ja müüs hiljemini need soolakotid Viiburisse. Soola omanikkudele seletas kapten, laev saanud merel viga ja kapten lasknud muist kotte merde heita. Pettus tuli ometi ilmsi, kap-

Eesti lauljad Itaalias.

„Estoonia“ ooperilauljad hrad Sällik ja Viitol viibivad praegusel ajal Itaalias, kus nad end laulukunstis täiendavad. Nad on seal tutvustanud Itaalia ooperilauljatega, kellest mõned siin pildil. Ka Eesti maalikunstnik hra Melnikov viibib pildistatute hulgas.

1. Carillo. 2. de Muro. 3. C. Viitol.
4. A. Sällik. 5. N. Melnikov.

ten kutsuti kohtusse teo eest vastust andma ja kohus mõistis kapteni võlla.

Saagu neist näitustest. Varguse lugusid leidub väga palju Tallinna linnakohtu protokollides, aga suuremate ja korduvate varguste puhul kohtab vargaid ikka pea ühesugune nuhtlus.

Olgu veel tähendatud, et timuka ametki timukast ennast surma eest ei suutnud päästa. Nagu tuttav, said timukateks tavalisest kuritegijad, kellele kas elu kingiti ehk suur nuhtlus ära jäeti, kuid selle eest pidid nad kohtu käsu peale kurjategijaid karistama ja teise ilma saama. Tallinnas, kus timukal rohkem tööd, sai ti-

mukas enesele sulasegi või, nagu näha, vahel koguni kaks. Tallinnas sattusid 12. mail 1699 kaks timuka sulast korruga varguse pärast kohtu alla. Üks sulane Hans Frisch tunnistas piinapingil üles, et ta linnas 17 vargust toime pannud. Teine sulane Heinrich Matthies oli Frischil 6 korda varguse puhul abiks olnud. Et teiste kuritegijate teise ilma saatmine timukasulaseid ei ole suutnud panna meelt parandama, mõistab kohus nad mõlemad muile kurjategijatele hoiatuseks „kivivõllasse“ ülespoodavateks.

En.

VERINE USUPÜHA PERSIAS.

Maadeteadusline kirjeldus. SVEN HEDIN'i järel.

Muhamedi aasta esimesel (langes 1906. a. ühte meie märtsikuuga) pühitsetakse kogu Persias Hussein surmapäeva. Hussein oli neljanda kaliifi Ali teine poeg ja ta langes 680. aastal võideldes Jesseidi vastu, kes ka püüdis omale kaliifi trooni. Kogu see lahing ja võitlus tuuakse sel päeval etenduse teel rahvale nähtavale: Mõlemad sõjaväed astuvad täies sõjariistus esile ja terved karavaanid kujutavad sõjalaagreid ja voore. Mulla loeb poollauldes jutustusi Alidide valitsejasoo langemisest ja fanaatikute salgad käivad ringi platsil, mis kujutab tsirkusetalolist teatrit, ja kisendavad vahetpidamata: „Hussein! Hussein!“ Sellel päeval saavutab usuline ekstaas ja fanatism kõrgemad piirid, ja kuberner ei tahtnud mind kui võõrast kuidagi lasta sellele usupidustusele. Kui ma ei loobunud oma tahtmisest, andis ta mulle kaasa sõjariistus kaitse.

Etendus pandi toime Tebbesi linnas kaheksanurgelisel õuel ja oli juba alanud, kui jõudsin kohale. Mina kui pagan ei tohtinud omeltigi lähedale minna ja asetusin rõdule, mis ulatas õuele. Etendus oli kõrgel laval, nii et võisin näha üle rahva. Näitlejad olid kirjades, kisendav-värvilistes riietes ja nad kujutasid kaht trooninõudjat ja nende sõjaväge. Olin nii-võrd kaugel, et sõnadest aru ei saanud, kuid nägin, et nad mingist kõvasti ja tuliselt kõnelevad. Kuid küllalt selgelt nägin sõjaväe liikumist võitlusväljal ja seda, kuidas voorid läksid läbi kõrbe. Karavaan koosnes kõige suurematest ja ilusamatest kaamelitest, mäherdusi aga võis leida linnas. Loomad olid kaetud mitmekarvaliste, suuremalt osalt punaste, riietega, ehitud laiade paeltega, ja nende seljas oli lapsi hunnikute kaupa. Kaamelite järelle läksid hobused, seljas suured sinise ja punase riidega üle-

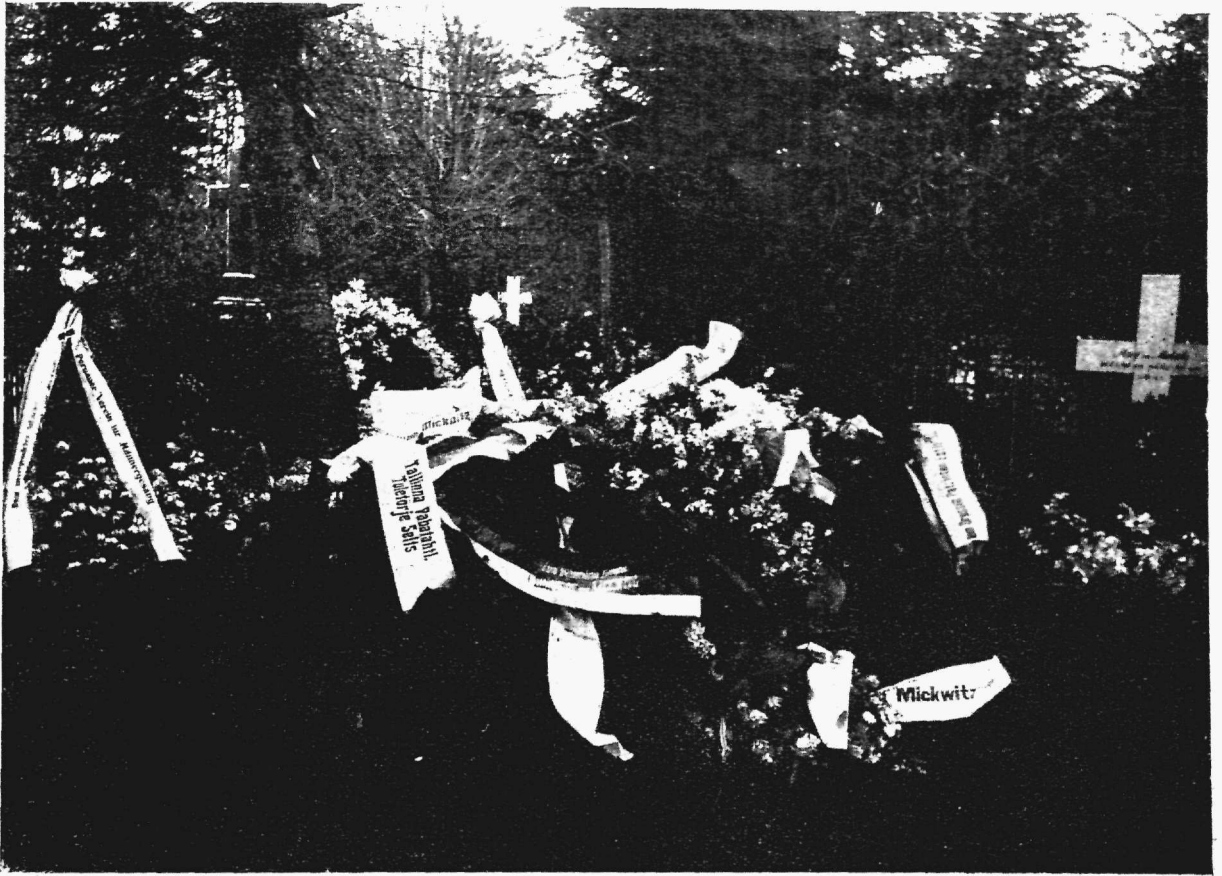
tõmmatud puurid. Mullad kandsid telke, ritvu ja muud majakraami. Edasi sõitsid ratsanikud omis sõjariistus, siis tuli jalavägi vanaaegses riides, käes piigid ja lipud.

Kõik see kujutas niisugust pilti, mida ma igatahes kaugel kõrbe südames olevas Tebbes'i linnas kaugelki ei teadnud oodata.

Välja ümbritsevate majade lampkatustel istusid naisterahvad — näod ja kehadki hoolega kaetud võõraste pilkude eest tumesiniste rätikutega.

Järgmisel päeval etendati teine osa sellest historiaalsest loost. Nüüd liikus areeni ümber meeste rongikäik ümber varda põimitud lippudega, mis olid ehitud kirjude paeltega. Rongikäigule järgnes umbes kolmkümmend poolest kehast saati alasti meest. Liikudes hüüdsid nad tumedate, allasurutud häältega: „Hussein! Hussein!“ mis hüüdu ka kordasid paljud pealtvaatajatest. Mida kauem vältas rongikäik ümber areeni, seda tugevamaks kasvas ekstaas, seda tumedamalt kuuldusid hüüded ja seda tugevamini löid nad endile vastu rindu. Mõne aja pärast muutusid nende rinnad täitsa ruskeks, paistetaks — kaetud rohkete verd jooksvate haavadega.

Järgmisel päeval saatsid mind kubeneri kõikumata nõudmise peale ka minu oma kaskad, kellel püssid käes. Harilikult on ju perslased heasüdamlised ja rahuarmastajad, aga sellel päeval ei võinud neid sugugi ära tunda. Sellel päeval tõuseb nende fanaatiline hingeolu kõrgema tipuni, sest siis kujutab hea näitleja Hussein surma. Nende ülespiisutatud fantaasia viib neid seisukorda, nagu näeksid nad päris tõsiselt kannataja surma, kes andis oma elu püha asja eest. Nad kaotavad siis igasuguse enesevalitsemise ja otsustamise võime

Saksa ajakirjaniku Chr. Mickwitzi hauaküngas Kopli surnuaial Tallinnas.
Mickwitz oli kõige vanem Tallinna ajakirjanik.

Ameerika jalgpallimeeskond, kellega Eesti oma Pariisis edukalt võistles.

ja heituvad välja igasugusest tasakaalust. Niisugusel puhul võib koguni mitte ette nähtud juhtumine süüdata põlema kiired, mõni õige pisuke asi võib nad otse hulluks teha ja europlane, kes juhtub olema niisugusel pidustusel, võib kergesti nende ohvriks langeda. Sellepärast andiski kuberner mulle täna hästi tugeva kaitse-salga kaasa, käsutades sellel olla alati valvel.

Kümnest kaamelist koosnev karavaan tuli pahemalt poolt mööda õue. Esimese kaameli seljas istus mees, kes vahetpidamata lõi kaht trummi, andes vahest ka hoope ta järele jooksjatele meestele ja poisikestele. Kaameli järele tulid mullad ja mehed, kes kõik karjusid Hussein'i nime.

Katsed häälelainetega.

Prantsusmaal tehti katsed häälelainete laialilaunemisega ja lasti selleks kümme tonni meliniiti plahvatada, mis niisuguse pildi andis.

See rongikäik tegi kaks ringi ümber näitelava. Selle järele tuli vaheaeg.

Peale vaheaega tulid areenile ratsanikud, kelle järele ilmus 40 meest. Neil olid jalas ainult aluspüksid, kuna keha ülevalt oli alasti. Nad olid paljaste jallega ja palja peaga. Nad läksid paarikaupa, aga mitte kõrvuti, vaid näod üksteise vastu. Kõik nad olid verised. Mõnes kohas oli veri juba tardunud, teisel jälle värske, mis voolas mööda nägu, mööda rinda, mööda riideid. Käes olid neil teravaotsaga noad, millega löid enestele haavu rinda, pähe ja käsivartesse. Üksteise peale vaatamise mõjul hakkas

hull vaimustus ühe küljest teise külge ja kui nad jõudsid minu kohta (nad olid käinud poole teed), ulatas ekstaas nähtavasti ülima tipuni. Minnes astusid nad taktis kivitahvritel, taktis löid nad endile haavu nuga, taktis hüüdsid nad Hussein'i nime. Moonutatud olid nende näod, silmad avatud pärani ja voolava vere lõhn ulatas minuni. Rongikäik venis pikkamisi ümber näiteplatsi ja temale jäi järele lai verine maa. Nende kõrval käisid valvajad, kes olid valmis igal silmapilgul seda takistama, kui keegi tahtis ekstaasis enesele lüüa niivõrd tugeva haava, mis oleks lõpetanud ta elu.

See veremäng äratab iga võõramaalase ja võõrausulise juures täielist hirmu ja jälestust, kuid perslaste juures on need fanaatikerid suure kiituse ja austuse osalised. Rahvas vaatas suure rõõmuga pealt verevalamist püha Hussein'i auks. Nende usu järele annetas mõnede fanaatikerite vere valamine kõikidele usklikkudele tasuta niihästi selles kui ka tulevases ilmas. Mullad hoiavad kõigest jõust alal fanatismi, ilma milleta vaimulik seisus juba ammugi oleks surnud nälga.

Niipea kui rongikäik lõppes, kanti need kangelased, kes endid iseäranis raskelt olid haavanud — sauna, haavade kinnisidumiseks. Need, kes ise suutsid seista jalul, läksid sinna ise.

Õues liikus veel pooleldi paljaste meeste rongikäik. Need mehed löid omale rusikatega vastu rindu, uhjutasid kätega, viskasid pea tagasi, külje peale, kisendasid, hullustasid nii kaua, kuni tuli suust välja vaht. Nende järele kandsid 50 meest iseäralist ehitust, mis oli sarnane linnupuurile. See pidi kujutama Hussein'i matusevankrit.

Kaamelid käisid veel kord ringi ümber õue ja seega lõppesid selle verise püha etendused.

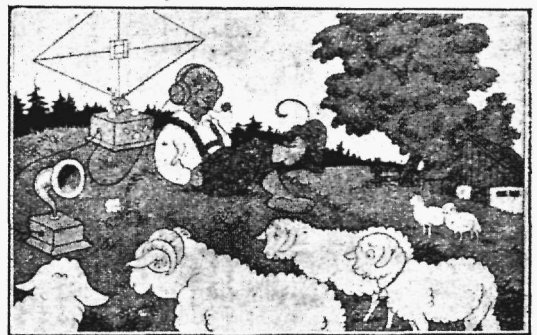
NALI.

Enne ja nüüd.

(Lustige Blätter).

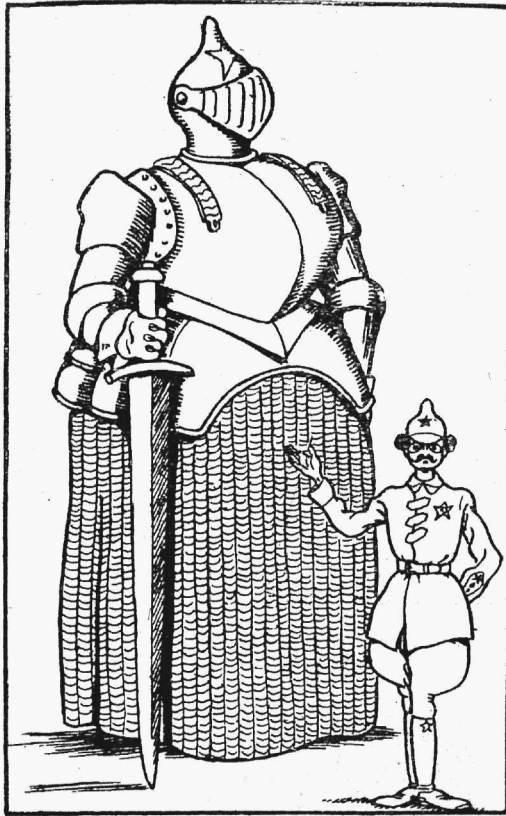

Enne puhus karjapoiss pasunat.

Nüüd kuulab ta ühes lammastega raadiokontserti.

Nõukogude Venemaa.

Mis väljamaalased näevad

Ohvrid.

Ajalehemüüja: „Saladuslik lugu! Viisküm-
mend ohvrit!“

Möödamineja: „Siin viis marka, andke mulle
„Nädal“ ehk „Esmaspäev“. (Selle järele, kui lehte tükk
aega sorinud): Aga siin pole ju midagi iseäralikku sees!“

Lehemüüja: „Selles nimelt see saladus seisabki.
Teie olete viieskümnes esimene ohver!“

Hea, et niigi läheb!

„Ma kardan, et kõigest sellest, mis olen kirjutanud,
vaevalt millelgi pikka iga on.“

— Ole rõõmus, et sa isegi alles elus oled, hoolimata
sellest, mida kirjutanud oled.

Säärasest aust parem lahti õelda!

Tädi: „Siin, Minni, sulle apelsiin. Jaga ta Mi-
kuga, kuid suurmeelselt!“

Minni: „Mis tähendab suurmeelselt?“

Tädi: „See tähendab, kui sa talle suurema poole
annad.“

Minni: „Anna parem apelsiin Mikule ja ütle, et
tema selle minuga suurmeelselt jagaks!“

Ettevaatlik.

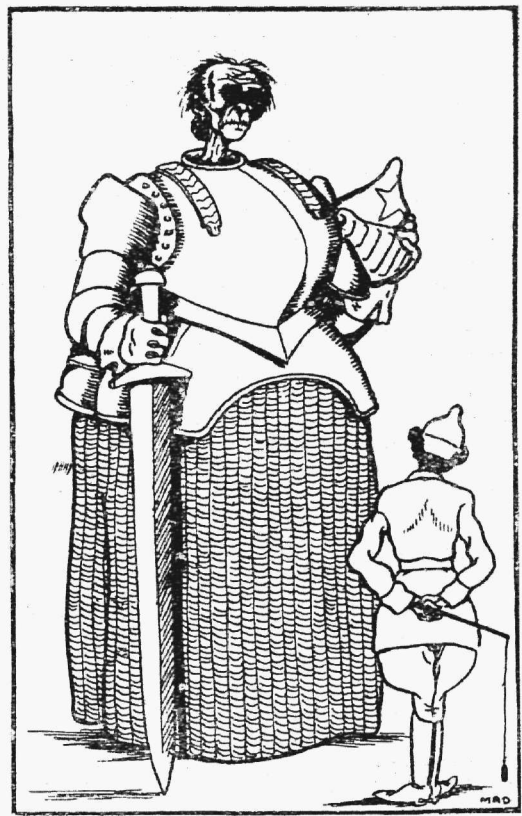
„Vaipa peab tugevasti kloppima, Minna. Nii, nagu
teie seda teete, pole sel tööil mingit mõtet.“

— Aga, proua, kui ma nii kõvasti klopim, siis tolmba
ta hirmsasti.

Jälle meelitus.

Daam: „Kui teie, herra doktor, oma meelitusi
ütlemast ei lakka, hoian ma kätega kõrvad kinni.“

Herra: „Oh selleks, preili, on teie käekesed liig
väikesed!“

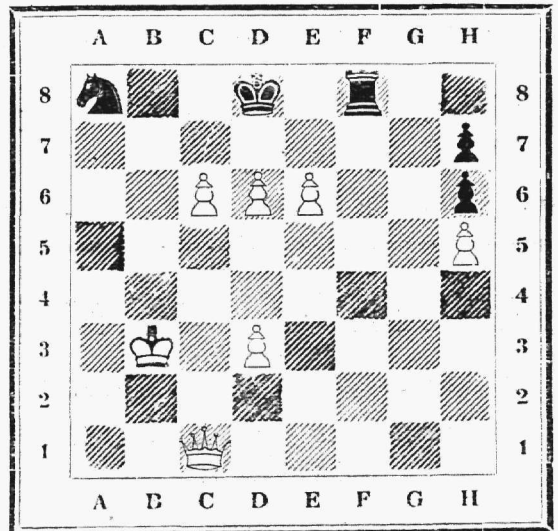
ja mida nad mitte ei näe.

M A L E.

Ülesanne nr. 23.

Kokku seadnud F. Hajek.

Mustad.

Valged.

Valged: K b3, L c1, S c6, d3, d6, e6 ja h5.

Mustad: K d8, V f8, R a8, S h6 ja h7.

Valged algavad ja annavad matt kolme sammuga.

A. B.

Meie kunstikaasande puhul.

Dr. Wilhelm Neumann'i „Lexikon baltischer Künstler“ teatab tänase kaasande autorist Oskar Hoffmann'ist järgmist: „Stindinud 24. jaanuaril 1851 Tartus (sealse pagari-meistri Adolf Friedrich Hoffmann'i pojana), astus 1871. Düsseldorfi akadeemiasse, mille lõpetas Eugen Dücker'i (pärit Kuresaarest) ja Eduard v. Gebhardt'i (pärit Eestimaalt) erilisel juhatusel. 1878. asutas ta oma enese töökoja. kolis aga 1884. Peeterburi. Kodumaa maastik ja Eesti maarahvas on enamikus ta meeldivate maalide aineteks.“ Selle armastuse ja huvi kodumaa ja ta rahva vastu on Hoffmann'i-se, kui mitte istutanud, siis kõigiti lämbutamise asemel kasvatanud ta õpetajad ja nende eeskujul: Dücker on maastikumaalija, Gebhardt käsitab piibliteeme ning mitmed tema apostlitest, jüngeritest, rahvatüüpest on saanud oma ilmekad ja iseloomulikud pead Eesti taatidelt, keda Gebhardt Eestis olles maalinud. Hoffmann'i sihiks on saanud Eesti maastiku ja Eesti maarahva maaliline ühendus. Selleks on tal muidugi tarvis olnud etüüde maalida, millest ühe, „Eesti talupoja“ nimelise, täna reprodutseerituna oma lugejaile esitama. See on keskealine või sellest vähe üle jõudnud mees, keda kunstnik 80-ndate, 90-ndate aastate ülikonnas, toreda rummkübara laia serva alt teraval pilgul vaatavana meile jäädvustanud. Oskar Hoffmann'i töödest leiduvad mõned Tartus Raadi mõisa kunstikogus ja „Vanemuises“ üks suurem maal, mis dramaatiliselt kujutab öösel talumajas puhkenud tulekahju, seda hävitavamalt, mis talumehele ja igale teise egi võib osaks langeda. HaKo.

Vastutav toimetaja Ed. Hubel.

Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

Järgmine „Ao“ number ilmub messe ajal, **19. juunil** ja toob pilte messelt.

Sisu mitmekesine ja huvitav.

Muuseas:

„Abielu ja kihlus Eestis 100 aasta eest“.

Põnev lehekülg meie orjaaja lõpust!

Rätsepp M. ACEV
Moskvas

Rataskaevu tänn. 14, krt. 2

**Tsiviil- ja vormiriiete
töökoda**

Võtan tellimisi vastu

Adressi soolega tähelepanna

Kunstpäevaliltnik Joh. Hallikas,

Viru tänn. nr. 12.

Päevapildid ja suurendused. Lastest alati selged pildid, ka kõige rahutumaist, erilise sisseade tõttu. Soolad ruumid.

Viru tänn nr. 12.

Joh. Hallikas.

*Ilu-, tarbe-, ja laste mänguasjade
tööstus ning kauplus*

K. & M. Sinka, Tallinnas,

Narva maant. 50.

soovitab oma tööstuses valmisatud: huvitavaid laste suve mänguasju: jahte ja purjepaate, üleskeeratavaid mootorpaate, liikuvaid märklaudu ühes püssidega, laste kärusid, labidaid, külvuleid, liivavorme, kastekannusid ja ämbreid mitmes suuruses à 15 m. tükk alates, veeretatavaid kloune ja linde ja palju muud.

Kaupmeestele head 0/0 0/0.

**TÖÖKODA
„AUTOGEN“**

Joh. Tatsi

Kõnetraat 16—77

Laboratooriumi t. 15

(Suurtüki t. sisse)

Ainuke töökoda kauaaegse praktikaga töötab kõikide metallide keetmist (shveissimist) autogeenilisel teel.

Hind võrdlemisi odav. — Töö headuse eest vastutus.

W. A. U.
saapakreem.

WAW on kõige parem seni ilmunud saapakreemidest.

WAW annab igasugusest nahast jalandudele peegilise läike.

WAW kaitses nahka niiskuse ja murdumise eest.

Suur ladu

Õmblusmasinaid „Mundlos-Original-Victoria“ ja „Veritas“ kodu ja tööstuse tarvis.
 Kudumismasinaid Claes & Flentje, Mühlhausen, moodsate jakkide, kleitide, kamasside kudumiseks jne. Parem teenistusallikas naisterahvastele.
 Jalgrattad „Vanderer“ ja „Brennabor“, kõige uuemad mudelid.
 Kirjutusmasinaid „Kappel“, uuem mudel.
 Paljundamisaparaat „Opalograph“, kõige uuem uuemaist.
 Pilutamismasinaid ja kurbli-tikandusmasinaid.

Kõik tarbeasjad ülalnimetatud masinatele, nagu nõelad, poolid (laevukesed), õli, tikkimisrõngad, rihmad, õlikannud jne.

LIER & ROSSBAUM

TALLINN, Rataskaevu tänav nr. 5.

OSKAR STUDE

ekspeditsiooniäri

Peakontor: TALLINNAS, Suur Brookusmägi nr. 14.

Osakonnad:

PÄRNUS, Pühavaimu tänav nr. 8, kõnetr. nr. 93.

VALGAS (Eesti), Allee tänav nr. 5-a, kõnetr. nr. 139.

TARTUS, Jaani tänav nr. 24, kõnetr. nr. 635.

Telegr. aadress igas kohas: »STUDEOS«.

A. Brandmann'i

suurendatud shokolaadi-,
kompveki- ja biskviiditehas

Suur Tartu maantee nr. 6, kõnetr. 15-94

Max Johanson

Rätsepaäri

Lühikejalg 6.

Käesolevaks hooajaks

sain kuulsamatest.

Inglise firmadest, nagu Uhring & Co. Succrs j. n. e., riideid, mida rikkalikus valikus ja uuemates mustrites oma austatud tellijatele soovitan.

V. Lemberg

Pikk tän. 71

Mööblitööstus

Karl Hactenschmidt'i

willa tetramise, kraasimise, värvimise
ja kudumise vabrik

Kalamehe tän. nr. 1—5.

— Tartus —

Alutatud 1836. a.

Kraasib ja tetraab kolmes jordis lõnga lõimes ja foes:

naisterahva kleidi, meesterahva ülikonna, waiba ja palitu riide jaoks. Korutatakse tahe- ja kolmekeelelist suka- ja jakilõnga. **Kõikjugu lõnga ja riiete värvimine**, wanutamise, presimise, raamimine, käärimine ja defadeerimine. **Koetasse** meester. ja naisterahva riidet, ühekeelelist ja isjitud lõngadest. Suur mustrite vabrik. Masinad uuesti remonteeritud ja varustatud uute kraasidega. Töö tehakse kõige paremas headuses kiirelt ja kokkuvõidlikult. Ostateksesse villu ja maffetasse kõrget hinda

Kraasimise hinnad alandatud.

„Meltsi“ villatööstus

TARTUS

Kontor:

Meltsiveski t. nr. 8
Kõnetr. 6-29.

Tööstused:

Meltsiveski t. nr. 8
ja Vene t. nr. 1.

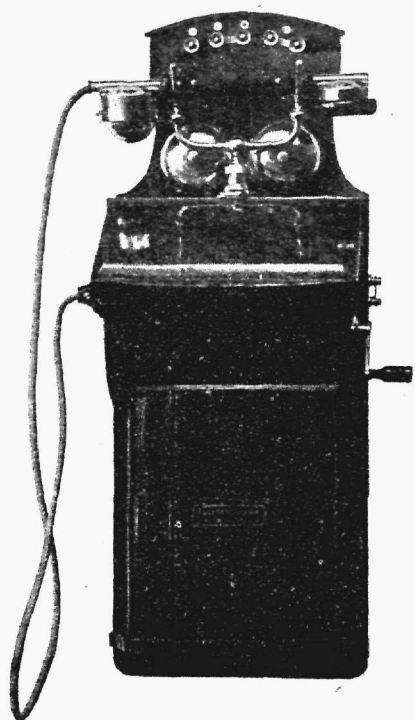
Soovitab alati ladust:

ühekordset lõime- ja koe-lõnga, ühe-, kahe-, kolmekeerulist valget, halli ja mitmevärvilist suka- ja kamsoni-lõnga, villast vatti — oma kui ka väljamaa villast.

Tellimiste peale valmistatakse ruttu ja korralikult igasugust lõnga kas tellija ehk töökoja materjaalist.

Jällemüüjatele kõrged protsendid.

Omanik **J. Paris.**

Tartu Telefonivabrik Aktsiaselts

TARTUS, Puiestee t. 9—11.

Telegr.-aadress: Telefonivabrik Tartu.

Telefon 234.

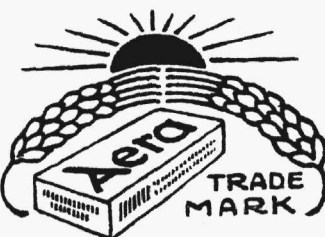
**Nõrgavoolu elektrotehnika tarbe-
asjade valmistus.**

ERIALA: telefoni-aparaadid, keskjaamad,
piksekaitsjad, kellad, raadio-telefoni-
aparaadid jne.

Tööstuse saadusi müüakse laost ja saadetakse
tellimiste peale välja.

Makaronid „Aera“

valmistatakse kõige
parematest toores-
ainetest, kõrge toit-
lusväärtusega ja
peene maitsega.

Nad on võistlemata
headuses moodsa-
mate masinate ja
kuivatussisse-
seadete tõttu.

Tartus,

Ladumise t. nr. 51 Kõnetr. 3-66.

Vase-, masinate- ja aparaatide-tehas
A. Hofrichter

Asut. 1887. a. || Tartus, Kalamehe tän. nr. 49 || Asut. 1887. a.

Valmistab ja parandab täielikult
 viina-, õlle-, pärmi-, limonaadi- ja
 muude vabrikute sisseseadeid

Ladus:

armatuurid, pumbad, veeklaasid j.n.e.
 alati saadaval.

„Takema“ shelee-ekstraktid

„Takema“ shelee-ekstraktid
 „Takema“ shelee-ekstraktid
 „Takema“ shelee-ekstraktid
 „Takema“ shelee-ekstraktid
 „Takema“ shelee-ekstraktid

Kõige parem magussöök

PEEGLIVABRIK

H. TÖNISSON & K^o
 AKTSIA SELTS / TARTUS
 VALMISTAME KOIKSUGU PEEGLID
 JA LIHVIME MÖÖBLI-KLAASI

O.Ü. Esimene Eesti Naturaalveini Tehas

Tartus, Tööstuse t. nr. 1-a Tel. 5-95

valmistab

aromaatilistest kodumaa marjadest ja puuviljast

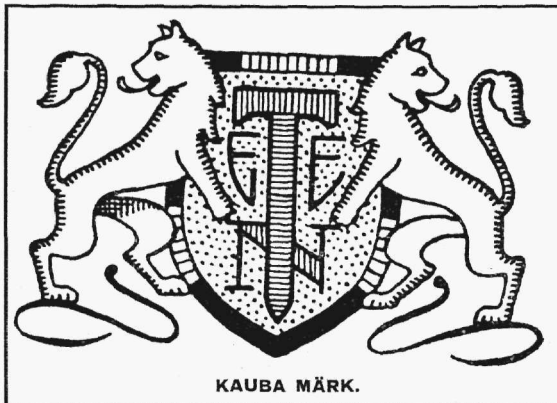
VEINE,

mis võistlevad väljamaa veinidega väärtuses ja iseäranis hinnas.

Sünteesiline laboratoorium, käärimise, laagerdamise ja mitmesugused teised ruumid.

Magusad veinid:

Madeira
Portvein
Reinette
Askala
Alikante
Mantima
Nurmekunda

Magus-hapud veinid

Château Grand
Vieux Reinette

Hapud veinid:

St. Dionisius

Vahuveinid:

Grand vin
Mousseux „Ex“

Marjavein, kirikuvein j. n. e.

Saada igast veinikauplusest.

Lill & Hakkaja

rohukaubaladud ja laboratooriumid

Peterburi t. nr. 6 **TARTUS** Rüütli t. nr. 10
Kõnefr. 166 Kõnefr. 549

Munalakk ja värvid mitmesugused

Lõhnaõlide assortiment

Puudrid: Rococo, Poudre de Riz

Eau de Cologne dupl. ja lihtlõhnal.

Vegetal

Perborat, hambapulber

Odontine, hambakreem

Metamorphosa, tedretähtede vastu

Birken-creem

Kemikaalid

Riide- ja lõngavärvid

Gummikaubad

Sidemed ja marle

Klaaskaubad

Alkoholimeetrid

Soojamõõljad

Aräomeetrid

Saccharomeetrid

Fotograafi-aparaadid ja -tarbeasjad on igal ajal saada en gros ja en detail.

Majapidamise tarbeasjad: vanilje, vanilje-suhkur, vanilje-suhkru safran jne.

Tartu stannioli- ja kapslivabrik o/ü.

TARTU - EESTI. Meltsiveski tän. 32/34.

Postkast 110. Kõnefr. 2-82.

Eriala: Tinapaber (stanniol) igasuguses paksuses ja suuruses, valge ja värviline, tuntud parem ja hügieeniline pakkimine kõrgeväärtusliste ja kergesti rikkiminevate tarbe- ja maitseainetele, iseäranis shokolaadi, kompveki, vorsti, juustu, tee, seebi, parfümeeria, sigari, paberossi jne. tarvis, peale selle arsti- ja rohuteadliste preparaatidele ja arstirohtudele: tehniliseks otstarbeks elektrotehnikas, keemiatööstuses jne.

Pudeli- ja purgikapslid mitmesuguses suuruses ja värvis, firma templiga — apteekidele, veini- ja likööri- ja liköörivabrikutele, äädika, sinepi j. m. t. tööstustele.

EESTI KIRJANDUSE SELTSI KIRJASTUSEL

ilmunud raamatuist on järgmised saadaval:

A. Eesti autorid.

- Kristian Jaak Peterson: **Laulud, päevaraamat** ja kirjad. Hind 150 mk.
- Suve Jaan: **Luige Laos**. III trükk. Hind 40 mk.
- J. W. Jannsen: **Kolm juttu**. (Maatargad, Uus variser, Woldemar ja Jüri). Hind 50 mk.
- Fr. R. Kreutzwald: **Paar sammukest rändamise teed**. III trükk. H. 35 mk.
- " " **Reinuvader-rebane**. VI trükk. Piltidega. Hind 85 mk.
- " " **Kilplased**. IV tr. H. 90 mk.
- Lydia Koidula: **Ojamõlder ja tema minija**. III tr. Hind 40 mk.
- " " **Kaks juttu**. (Ainuke, Enne ukse lukutamist). II tr. H. 85 mk.
- " " **Säärane mulk ehk Sada vakka tangusoola**. III tr. H. 50 mk.
- Jakob Pärn: **Oma tuba, oma luba**. III tr. H. 50 mk.
- " " **Must kuub**. III tr. Hind 120 mk.
- Joh. Kunder: **Kroonu onu**. Nali kahes vaatuses. III trükk. Hind 40 mk.
- " " **Eesti muinasjutud**. II tr. H. 120 mk.
- A. Reinwald: **Valik luuletusi**. Hind 100 mk.
- Jaan Bergmann: **Laulud**. II tr. H. 300 mk.
- J. Järv: **Karolus**. II trükk. Hind 75 mk.
- Elisabet Aspe: **Ennosaare Ain**. III tr. H. 100 mk.
- " " **Kasuõde**. III trükk. H. 60 mk.
- Anna Haava: **Luuletused I**. IV tr. Hind 40 mk. (Pealadus.)
- " " **Meie päevist**. H. 40 mk. (Pealadus.)
- ## B. Maailma-kirjastik.
- Juhani Aho: **Vaikne meri**. (Laastud.) Tõlk. Fr. Tuglas. H. 100 mk., köites 150 mk.
- Chateaubriand: **Atala**. Tõlk. K. Martinson, G. Doré illustr. H. 60 mk.
- G. Flaubert: **Kolm lugu**. (Herodias, Legend Püha Julianus Võõrustajast. Lihne süda.) Tõlk. A. Saareste. H. 75 mk.
- A. Kivi: **Seitse venda**. Tõlk. Fr. Tuglas, A. Gallén-Kallala illustr. H. 350 mk.
- Eino Leino: **Helkalaulud**. Tõlkinud Aug. Anni. Hind 60 mk.
- Molière: **Ihnus**. Tõlkinud R. Kask. H. 120 mk.
- Fr. Schiller: **Röövlid**. Tõlk. J. Kärner. H. 120 mk.
- " " **Wilhelm Tell**. Tõlkinud J. Kärner. Hind 100 mk.
- E. Sillanpää: **Vaga viletsus**. Tõlkinud Aug. Anni. H. 175 mk., iluköit. 240 mk.
- ## C. Noorsoo jutukirjastik.
- W. Bonsels: **Mesilane Maaja**. Tõlk. Richard Roht. E. Järv'e illustr. H. 120 mk., köites 170 mk.

- M. Cervantes: **Don Quijote**. Eesti keele G. Peet. 86 pildiga. Hind. 250 mk.
- E. T. A. Hoffmann: **Aamissepa-meister Martin ja tema sellid**. Tõlk. Ants Oras. Hind 50 mk.
- Suonio (J. Krohn): **Kuu jutustused**. Tõlk. Julie Rõks. Nat. Mey illustr. H. 40 mk.
- Z. Topelius: **Velskeri jutustused**, I osa. I lugu: **Kuninga sõrmus**. Tõlk. E. Raudsepp. A. Edelfelt'i illustratsioonid. Hind 90 mk.
- Z. Topelius: **Velskeri jutustused**, I osa. II lugu: **Mõök ja ader**. III lugu: **Tuli ja vesi**. Tõlk. S. Holberg. A. Edelfelt'i illustr. H. 200 mk.
- Jules Verne: **80-ne päevaga ümber maailma**. Tõlk. O. Treu. 54 pildiga. Hind 220 mk.

D. Ajaloo-kirjandus.

- Balthasar Russow: **Liivimaa kroonika**. Tõlkinud K. Leetberg. I anne: hind 60 mk.; II anne hind 110 mk.

E. Sõnastikud.

- Rud. Wallner: **Arstirohtude ladina-eestikeelne sõnastik**. Hind 35 mk.
- Matemaatika sõnastik**. Kolmas täiend. ja parandatud trükk. Hind 50 mk.

F. Mitmesugused.

- Joh. Aavik: **Puudused uemas eesti luules**. Hind 75 mk.
- J. Jõgever: **Eesti muinasjutud koolidele**. Hind 200 mk.
- L. Kettunen: **Lauselõikmed eesti keeles**. Hind 125 mk.
- K. Krohn: **Soome-Eesti vanast rahvalaulust**. Hind 60 mk.
- Palamuse kihelkond**. Maadeteadusline majandusline ja ajalooline kirjeldus. H. 25 mk.
- K. Ramul: **Ihu ja hing**. Psühholoogilised loengud. Hind 50 mk.
- A. Saareste: **Eesti, eestlased ja eesti keel**. Hind 30 mk.
- K. E. Sööt: **Rahva lauluvara**. Kogu üldiselt lauldavaid laule. Hind 120 mk.
- Kuukirja „Eesti Kirjanduse“ senistest aastakäikudest on veel tagavaras: XIII (1918/19), XIV (1920), XV (1921), XVI (1922) à 200 mk. ja XVII (1923) — 360 mk. aastakäik. Tellimishind 1924 a. on 300 mk.
- Eesti Kirjanduse Seltsi aastaraamatud: I—IV, VI—X à 50 marka.

Seltsi liikmemaksu suurus: 1918. ja 1919 aastal à 5 mk., 1920 a. — 25 mk., 1921 ja 1922 a. — 50 mk., 1923 ja 1924 aastal — 100 mk. Eluaegne (ühikordne) liikmemaks 2000 marka.

Eesti Kirjanduse Seltsi
asjaajamise büroo ja kirjastusladu
asub Tartus, Jaani tän. nr. 26. Telef. 601.
Avatud äripäeviti kella 9–3.

A.-S. «GLORIA»

Shokolaadi- ja kompektivabrik

Tina tän. 9.

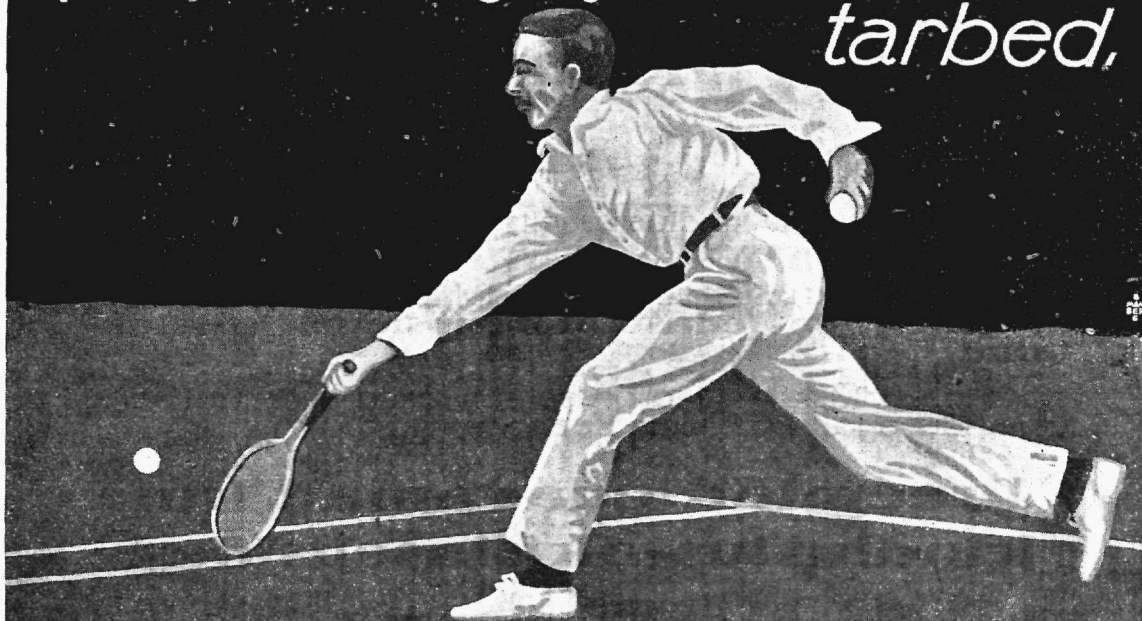
Tallinnas.

Kõnetraat 15-46.

Töötab ajakohase sisseseadega ja valmistab parematest ainetest ainult kõrgeväärtuslisi ja puh-tamaitsega kaupaid.

Proovides leiata kaupade õiget väärtust. Saadavaligalpool. Ostmisel palume meie firmat tähele panna, et mitte järeletehtud kaupa saada.

Spordi, mängu ja võimlemis-
tarbed,

A.-S. BALTI SPORDIRIISTADE VABRIK - TARTUS -
KONTOR: AURULAEVA TÄN 7, TEL: 7-87. LADU: RÜÜTLI TÄN 9, TEL: 602.
ESITAJA TALLINNAS: O-Ü „ESTO“ PIKK TÄN. 47, TEL: 10-02.

EESTI KINDLUSTUSE SELTS

(end. nim. Eesti Vastastikkune Tule-
kinnituse Selts)

Asutatud 1907. a.

JUHATUS:

TARTUS, Suurturg 10, Kõnetraat 1-72.

OSAKONNAD:

Pärnus, Võrus, Viljandis, Valgas, Kuresaares.

AGENTUURID:

Teistes kodumaa linnades ja maakohdades.

**TULE-
KLAASI-
ELU- ja
MURDVARGUSE
VASTU
kindlustused.**

Vastastikkuselt kindlustusseltsidelt **riisikote edasi-
kindlustuseks** vastuvõtmine.

Vastuvõetud riisikote eest vastutus **seltsi oma ka-
pitaalide ja edasikindlustustega kindlus-
tatud.**

Kõik kindlustusvõtjad on seltsi liikmed ja ühilasi seltsi
varanduse ja kapitalide kaasomanikud.

**Preemiad odavamad kui
kindlustus-aktsiaseltsides.**

Tartu Eesti Majanduse Ühisus

Kõige vanem sellesarnane asutus Eestis.

Asut. 1908.

Oma majad ja laduruumid.

Tartus, Holmi t. 12/18. :: Telef. 10. :: Telegr. aadr.: „Estokommerz“.

Kõige suurem ladu kohapeal:

Põllutööriistad,
Kunstiväetisained,
Ehitusmaterjaalid,
Raud,
Teras,

Süsi,
Sool,
Heeringad,
Masinarihmad,
Määrdeõlid,

Veetorud ja nende osad,
Ventillid,
Kraanid,
Veskikivi valamise
materjaal.

Peale selle kõik põllumajanduses tarvisminevad tarbeained.

Tartu Eesti Majanduse Ühisus,

Tartus, Holmi tän. 12/18.

Kolmas Tartu Laenu- ja Hoiu-Ühisus,

Suurturg nr. 8. — Telefon 99.

Aktiva	Äriseis 1. mail 1924. a.	Passiva	
Kassa	3.262.578.57	Osamaksud	4.444.460.96
Jooksvad arved teistes rahaasut.	1.875.229.83	Tagavarakapitaal	374.863.24
Väärtpaberid	1.517.000.—	Hoiusummad	42.669.214.54
Venemaa väärtpaberid	152.678.80	Kontokorrent ja rediskont	14.761.355.—
Laenud	56.742.544.—	Korrespondendid: „Nostro“	157.334.89
Korrespondendid: „Loro“	943.112.25	Väljavõtmata hoiusummade pr.	888.473.35
Liikuv varandus	189.414.—	Üleminevad summad	76.076.91
Üleminevad summad	585.592.05	Saadud 0/0 ja komisj.	2.799.030.40
Makstud prots. ja komisjon	377.798.29	1923. a. puhaskasu	294.483.55
Kulud	819.345.05		
	<u>66.465.292.84</u>		<u>66.465.292.84</u>

Ühisus võtab raha hoiale, jooksvale arvele päeviti ja kuudeviisi ning mitmesuguste tähtaegade peale.

Hoiusummade eest maksetakse ajakohast protsenti.

Ühisus võtab veokirjade ja vekslite järele raha nõudmisi oma peale ja toimetab kõiki pangaoperatsioone. Korrespondendi-arved igas kodumaa linnas ja rahvarikkamas kohas.

JUHATUS.

KAUBA PANK

end. Tartu Vastast. Krediit-Ühisus

TARTUS, Suurturg nr. 12, oma majas

Kõnetraat nr. 9 ja nr. 209

Võtab raha hoiule jooksvale arvele ja tähtaja peale — annab laenusid — ostab ja müüb välisraha — saadab raha tasuta igasse Eesti linna — annab välja akreditiivisid ja pangagarantiisid — nõuab sisse igas Eesti linnas vekslid ja raudteetähti ja toimetab kõiki muid pangaoperatsioone.

Töökool ja õppekool. Kasvatus-teadus-
line teos. C. H. Niggol. Hind 50 mk.

Maria Montessori meetodi äraldused.
Kasvatuslik süsteem. C. H. Niggol. Hind
60 mk.

**Meie jõumajanduse sihtjooned tule-
vikus.** Prof. A. Kink. Hind 40 mk.

Tartu-Pihkva ja Narva veetee. Prof.
A. Kink. Hind 40 mk.

Lõhkeained. I osa. D. Buxhoevden. Hind
100 mk.

Parlament. Riigiteadus. H. V. Gerlach.
Tõlk. P. Grünfeldt. Hind 35 mk.

**Mida võiks igauks suguhaigustest
teada.** Dr. A. Rütman. Hind 75 mk.

Kuidas kunstlikult nooreks saada.
Loodusloolised uurimused. Prof. Steinach.
Hind 30 mk.

Täielik malemängu õpetus. A. Bur-
meister. Hind 135 mk.

Nahksuka jutud. I indiaanilugu. F. Co-
per. Tõlkinud J. Sander. Hind 135 m.

Prints ja kerjus. Romaan. Mark Twain.
Tõlkinud A. Oras. Hind 130 mk.

Väikesed rõõmud ja mured. Muinas-
jutud. G. Galina. Tõlkinud E. Jõgi.
Hind 120 mk.

Frithjof. Norra rahvaeepos. Ümber jutus-
tanud P. Grünfeldt. Hind 75 mk.

Minu kodust. Lasteraamat. J. Lattik.
Hind 130 mk.

Lapsepõlve Kungla. Lood ja lallitused
lastele. K. E. Sõöt. R. Kiviti ilustused.
Hind 130 mk.

Kolm muinasjuttu lastele. Z. Topelius.
Soome keelest M. Nurmik. Hind 50 mk.

Jänes Vemmalsaare juhtumised. Anni
Svan. Soome keelest tõlkinud L. Luiga.
Hind 80 mk.

Jaunart Jauram. Lasteraamat. K. A.
Hindrey. Hind 70 mk.

Jaunart Jaurami jõngermannid. Laste-
raamat. K. A. Hindrey. Hind 65 mk.

Jõngermannide jandid. Lasteraamat.
K. A. Hindrey. Hind 60 mk.

Vallatused ja riukad. Kuus lõbusat
lugu. Piltides kujutanud Vilhelm Busch.
Eestistanud Endor Tendor. Hind 160 m.

Kahupea Kaarel. Pildiraamat 3—6-a.
lastele. Dr. H. Hoffmann. Eestistanud
Endor Tendor. Hind 140 mk.

Omavalgus edasi. Karakteri kasvatusline
lugemine. Gízyk, Paul. v. Tõlkinud G.
E. Luiga. Teine trükk. Hind 150 mk.

Taeva-Kääbus. Muinasjutt-broshüür. J. Oro.
Ilustanud Gori. Hind 30 mk.

Saadaval pealadus

T. E. K.-Ü. „Päevalehe“ raamatu- ja kirjutusmaterjaalikaupluses

Jaani t. nr. 6. Krediit-Panga majas,
ja kõigis „Päevalehe“ abitalitustes

ning paremates raamatukauplustes.

Piltidega ilustatud nädalakiri

„AGU“

on kaunim, huvitavam ja väärtuslikum ajakiri Eestis

Ajakiri „AGU“ on rahvaõlkkooliks, mis igatühele kättesaadav ja teadust, kirjandust ning kunsti rahva sekka kannab.

„AGU“, kui kultuuri levitaja, ei peaks üheski kodus ega raamatukogus puuduma!

„AGU“ toob igas numbris rahvalikus keeles kirjatükke kultuuri ja teaduse aladelt.

„AGU“ toob igas numbris lühemaid, hästivalitud huvitavaid jutte ja novelle.

Igas numbris hulk lühemaid huvitavaid teateid uutest leidustest ja sündmustest kõigil kultuuri aladel.

Igas numbris Euroopa nalja- ja pilkelehtedest paremad naljapildid ja karika-
tuurid.

Alati väärtuslik ja põnev romaan.

„AOS“ nr. 16 algas Norra kirjaniku Sven Elvestadi haruldaselt põnev sotsiaalne

kriminaalromaan „MONTROSE.“ Uutele tellijatele saadetakse need nrid järele, kus see romaan juba ilmunud. „AOS“ nr. 16 algas ka „Prohvet Maltsvet“.

„AGU“ toob igas numbris hulk pilte kirjatükkide seletamiseks ja päevasündmuste kohta kodu- ning väljamaal.

Igal numbril hinnata kaasa värvitrukkiplilt kodu- või väljamaa kunstnikkude tähtsamatest maalidest. „AGU“ on esimene Eesti ajakiri, mis värvitrukkiplite kaasa annab.

Rohkete piltide ja hea paberi tõttu läks „AGU“ juba läinud aastal nõnda palju maksma, et senine üksiku numbriga tellimise hind kaugeltki kõiki kulusid ei katnud.

Tänavu aasta algul tõsteti suurel määral postimaksu. Peale selle hakkas „AGU“ tänavu aastal värvitrukkiplite kaasa andma, et kunsti rahva seas levitada. Sarnaste piltide hind eraldi müügil on mitukümmend või koguni mitusada marka.

Seda kõike arvesse võttes on väljaandja osahisus sunnitud ajakirja „AO“ tellimise ja üksiku nr. hinda 1. maist s. a. tõstma.

„AO“ tellimise hind 1. maist on:

1 kuu peale	150	marka.
2 „ „	300	„
3 „ „	450	„
6 „ „	800	„
12 „ „	1500	„

Kuulutuste hind:

1 lehekülj	3500	marka.
1/2 „	1750	„
1/4 „	875	„
1/16 „	220	„

Üksiku numbriga hind 40 marka.

Tellimisi võtab vastu „Päevalehe“ kontor, Tallinn, Pikk tän. 2. Peale selle võib „AGU“ tellida raamatukaupluste ja kõigi vabariigi postkontorite kaudu.

Kirjade aadress: Tallinn, „AGU“.

Tallinna Eesti Kirjastus-ühisus.